Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 10 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 304/1599	Łódź, Niedziela 30 grudnia 1928 r.	זעקסטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג, יז טבת תרפ"ט	Nr. 304/1699

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

פואנקארע זאל דימיסיאנירען.

רייבונגען אין דער פראנצויזישער רעגירונג.

פאריז, 29 (א. ט.) די לעצטע פינאנץ-סקאנדאלען אין פראנקרייך האבען ארויסגערופען א פערערגערונג אין די אינערליך-פאליטישע בעציהונגען.

אין די פארלאמענטארע קרייזען ווארפט מען פאר דער רעגירונג, אז זי האט נישט גענוג ענערגיש רעאגירט אויף א גאנצע רייה שווינדלערייען, וועלכע זענען לעצטענס ענטדעקט געווארען. מ'רעדעט, אז גלייך נאך די יום-טוב-פעריען, וועט פואנקארע רעזיגנירען אלס פרעמיער. אלס זיין נאכפאלגער בעטראכט מען בריאנען.

די לאגע ווערט נאך פערשארפט, צוליב די סכסוכים אין דער רעגירונג וועגען העכערען די רעפאטאטע-ריעטעס.

ענדערונגען אין באהן-טאריף.

ווארשא, 29 (טעלעפאניש) די קאמיסיע ביים קאמוניקאציע-מיניסטעריום אויסצוארבייטען א פראיעקט פון א נייעם באהן-טאריף, האט פערענדיגט די ארבייט. די נייע טראנספארט-טאריפען וועלען אינגאנצען געענדערט ווערען און וועלען בעדייטענד פערגרעסערען די באהן-הכנסה.

די הכנסה וועלען פערגרעסערט ווערען אויף 210 מיליאן זלאטים יעהרליך.

דאס רעטזעלהאפטע פערשוואונדען פון אמונדסענען

זאל ענדליך אויפגעקלערט ווערען.

בערלין, 28 (אטע) נעבען דעם נארוועגישען פארט טראמזוע האט מען ארויסגעפאנגען פון ים א פלאש, וועלכע ענטהאלט כלומרשט א גענויע שילדערונג פון אמונדסענס פליה - קאטאסטראפע. דער בריף אין דער פלאש זאל זיין אנגעשריבען מיט אמונדסענס אייגענע האנד. דער מאנוסקריפט ווערט איצט געפארשט, כדי פעסטצושטעלען, צי דאס איז װירקליך אמונדסענס האנדשריפט.

וועגען בעניית די דייטש-פוילישע אונטערהאנדלונגען.

קארעספאנדענץ צווישען ביידע דעלעגאציעס.

ווארשא, 29 (טעלעפאניש) אלס ענטפער אויפ'ן בריף פון מיניסטער טווארדאווסקי, וועגען די יוויטערדיגע פויליש-דייטשע האנדעלס-אונטער-האנדלונגען, האט דער דייטשער דעלעגאט הערמעס פארגעשלאגען, אז די פארזיצערס פון ביידע דעלעגאציעס זאלען זיך טרעפען היינט, ד. ה. דעם 29-טען ד. ח.

אזוי ווי מיניסטער טווארדאווסקי איז נישט אנוועזענד אין ווארשא איז קיין ענטפער נישט געגעבען געווארען, דאך האט מען געמיינט, אז די דייטשע דעלעגאציע וועט היינט קומען קיין ווארשא. די דעלעגאציע איז אבער נישט געקומען.

צוריקגעצויגען די בעשולדיגונג געגען ג. פינאנץ-מיניסטער קלאץ.

וואס ערקלערט דער בעשולדיגטער.

פאריז, 29 (אטע) דער ארעסטירטער געוו. פראנצויזישער פינאנץ-מיניסטער קלאץ האט ערקלערט פאר'ן אויספארשונגס-ריכטער, אז ער האט ארויסגעגעבען די פאלשע וועקסלען און טשעקען אהן יערען צוואנג, ער איז געווען זיכער, אז ווען ס'וועט אנקומען דער צאהלונגס-טערמין, וועט ער האבען רעזערוו רעקונג, ער איז געפאלען אלס קרבן פון זיין איינענער אונפארזיכטיגקייט, ער האט קיינמאל נישט געהאט ברעה צו בענעהן, וועלכע ס'איז שווינדלערייען.

פאריז, 29 (ספ. טעל.) די אויטא-פירמע קעלנער, וועלכע האט בעשולדיגט דעם געוועזענעם פינאנץ-מיניסטער קלאץ אין אויסשטעלען טשעקען אהן רעקונג און אין אנדערע פערברעכענס, צוליב וואס קלאץ איז ארעסטירט געווארען, האט צוריקגעצויגען די בעשולדיגונג.

גנבים אין באָסטאנער קריינ-געריכט

האבען פערניכטעט אלע אקטען.

בוסטאן, 29 (ספ. טעל.). אין קריינ-געריכט האבען זיך אריינגעקומען גנבים און האבען פערניכטעט און פערברענט אלע אקטען פון דער קרימינעלער אפטיילונג.

די גאנצע פאליציי איז מאביליזירט צו כאפען די פערברעכער.

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, TEL. 47-67

ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען בעהאנדלונג מיט קווארץ-לאמפען-שטראהלען

עהמט אן פון 2–3 נאכמ. און פון 4–7 אווענד

נאך קורצע און שווערע ליידען איז פרייטאג צו נאכטס געשטארבען אין עלטער פון 66 יאהר אונזער לאנגיעהריגער מיטגליד און חבר נ"ע

יעקב לייזער קליינבארד

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 30 דעצעמבער ד. י. 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז לאגעווניצקא 12, ווערען אלע מיטגלידער אויפגעפאדערט אנטייל צו נעהמען אין דער לויה, כדי אפצוגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג פון דער חברה „גמילת חסדים" דאלטשטאט.

קאסע-שרענק

(פייער - געזיכערטע און געפאנצערטע)

פאר סוחרים און פראווינצער קאאפעראציוען-בענק געלעגענהייטליך און ביליג צו פערקויפען אויף גוטע בעדינגונגען. צו ערפאהרען אין אדמ. 3320

אונזער געעהרטען פרעזעס ה'

מ. פיטעל און פרוי

צו דער חתונה פון זייער טאכטער

מאניא מיט ה' **העגריק סראקא**

ווינשען מיר פיל גליק און דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען

די פערוואלטונג

פון קאנפעקציאנערען-פערבאנד לאדז.

יוגענד-סעקציע ביי פועלי-אמוני-ישראל

לאדז, ווסכאדניא 66.

זונטאג, פ' שמות דעם 30. דעצעמבער 8 אין אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל ווסכאדניא 66 א גרויסער

יוגענד-מיטינג

א.ד.ט. „די יוד. ארבייטער-יוגענד אין קאמף פאר איהר עקזיסטענץ"

ארויסטרעטען וועלען די ח"ח: דוד באמצ, פאלעק, לאנדענבערג, יצחק זילבערבערג, פ. עלטמאן, נ. נוסבוים א אנ. איינגאנג פריי! 3434

מזל-טוב!

ממעמקי רגשי חבה הנטועה בלבנו אנו מביעים את ברכת מז"ט החמה לחברנו היקר והנכבד

חיים יעקב פייגענבוים

לרגלי נשואיו עם בחירת לבו מרת

טאבטשע שידלאווסקא מפיעטרקוב

יהי דרככם סוגה בשושנים!

שמעון לושינסקי
אלתר פנחס שאטלאנד
שמואל מרדכי ראק

א הערצליכען דאנק

דריקען מיר אויס דעם ג' פרעזעס פון די יוד. גמינע ה' מינצבערג פאר זיין אונערמידליכער ארבייט אין אויספצרטיגען דעם ערב. בית המדרש של ר' יצחק יוסף פץ ז"ל (צענקעוויטשא 64)

האנטווערקער-פעראיין

אגראדאווע 9.

אכטונג, פארלעך-שניידער!

היינט, 7.30 אווענד,

א גרויסע פערזאמלונג

פאר מיטגלידער און נישט-מיטגלידער.

וועגען דער געשאפענער לאגע אין פאך!

קומט אלע! די פאך-קאמיסיע.

דעם ה' **ארון עפשטיין**

וויצע-פארזיצענדער פון אונזער פעראיין

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל צום טויט פון זיין ליבע פרוי

צעלא

די פערוואלטונג

פון קאפעלוש-מאכער-מייסטער-פעראיין

ביים צענטר. האנדוו.-פערבאנד, פאלודניאווא 4

3455

דער בעקאנטער רעכטסקענער

י. אינפעלד

וואוינט איצט אויף

31 פעטריקאווער 31

שפרעכשטונדען טעגליך פון 5–8 אווענד.

די פאמיליעס עפשטיין, שווארץ און אפאטשינסקי, דריקען מיר אויס אונזער הארציגען מיטגעפיהל צום טויט פון זייער ליבער

צעלא עפשטיין

י. שווארצבערג און פרוי.

היינט, זונטאג, דעם 30. דעצעמבער ד. י. 11 א זייגער פארמיטאג קומט פאר אויפ'ן בית החיים א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה פון מיין נישט-פערגעסענעם מאן, אונזער טייערען פאטער

תנחום מינסקי ז"ל (ג. חזן שני פון דער אלטשטעטישער שוהל)

וועגען וואס עס טיילט מיט אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע

די טיפטרויערנדע פאמיליע. 3449

וואיטשעכאווסקי פאר׳ן געריכט

פּ״טאג האט זיך אנגעהויבען דער פּראצעס געגען דעם אנפאלער אויפ׳ן פּרעזעס פון דער סאוויעטישער האנדעלס-מיסיע ליזארעוו.

וואַרשאַ, 29. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). פאר׳ן קרייז-געריכט האָט זיך נעכטען אָנגעהויבען דער פּראָצעס געגען רוסישען עמיגראַנט יעזשי וואָיטשעכאָווסקי, וועלכער האָט דעם 4. מאַי 1928 אויסגעפיהרט אַן אַטענטאַט אויפ׳ן פּרעזעס פון דער האַנדעלס-מיסיע פון דער סאָוויעטישער געזאַנדשאַפט אַלעקסי ליזאַרעוו.

דער פּראָצעס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס אין לאַנד און אין אויסלאַנד, עס זענען אַנוועזענד קאָרעספּאָנדענטען פון „איזוועסטיאַ", „בערלינער טאַגעבלאַט", „טיימס", „דיילי-מייל", „טשיקאַגאָ-טריבון" און „סעוואָדניאַ". עס בעשולדיגט פּראָקוראָר ניסענזאָן, ס׳פאַרטיידיגען די אַדוואָקאַטען ניעדזשעלסקי און שוטקאָווסקי.

ביים אויסהערען די פּערזאָנאַליען ערקלעהרט דער אַנגעקלאַגטער, אַז ער איז פאַר׳משפּט געוואָרען דורך דער „טשעקאַ" אויף טויט-שטראָף.

ביים אָנהויב פון פּראָצעס פערלאַנגט די פּאַרטיידיגונג, אַז דער פּראָצעס זאָל אָפּגעלעגט ווערען, כדי ס׳זאָלען קענען גערופען ווערען נאָך אַ גאַנצע רייהע עדות.

דאָס געריכט וואַרפט אָפּ דעם פאָרשלאַג, אָפּצולעגען דעם פּראָצעס און ערלויבט דער פּאַרטיידיגונג צו ברענגען נייע עדות.

די פּאַרטיידיגונג שטעלט זיך אָבער נישט אָפּ און פערלאַנגט נאָכאַמאָל אָפּצולעגען דעם פּראָצעס, צוליב דעם וואָס ליזאַרעוו אַליין האָט זיך צום פּראָצעס נישט געשטעלט, אָבער אויך דער דאָזיגער פאָרשלאַג ווערט אָפּגעוואָרפען.

דער בעשולדיגונגס-אַקט

אין בעשולדיגונגס-אַקט ווערט דערצעהלט, אַז אין 4. מאַי 1928 איז ליזאַרעוו צוזאַמען מיט דעם מיטגליד פון דער האַנדעלס-מיסיע דיאַקאָנאָוו, געפאָהרען מיט אַן אויטאָ דורך דער וויטשאַגאַס, ווען דער אויטאָ איז זעהר לאַנגזאַם געגאַנגען איז צוגעגאַנגען אַ יונגערמאַן און 2 מאָל אויסגעשאָסען פון אַ רעוואָלווער אויף ליזאַרעוו׳ן, ליזאַרעוו איז פערוואונדעט געוואָרען אין דער האַנד און דער אָנפאַלער איז ענטלאָפען, מ׳האָט איהם דערנאָך אַרעסטירט אין „רוסישען הויז" אויף מאַרשאַלקאָווסקאַ 68.

דער אָנפאַלער האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַלס דער רוסישער עמיגראַנט יעזשי וואָיטשעכאָווסקי, וועלכער האָט ערקלערט, אַז ער האָט געוואָלט דער׳הרג׳ענען אַ מיטגליד פון דער רוסישער געזאַנדשאַפט, אַלס נקמה פאַר די עוולות, וועלכע ער האָט געליטען פון די באָלשעוויקעס. ער האָט ווייטער דערצעהלט, אַז ער איז אַ רוסישער עמיגראַנט, האָט געאַרבייט אין אַנטי-באָלשעוויסטישע אָרגאַניזאַציעס, פאַרוואָס ער איז פערמשפּט געוואָרען צום טויט. דער אורטייל איז אָבער נישט אויסגעפיהרט געוואָרען, ווייל ער איז געווען מינדעיעהריג. אין יאָהר 1921 איז ער געקומען קיין פּוילען און געאַרבייט אין רוסישע אָרגאַניזאַציעס. דעם פּלאַן אויסצופיהרען דעם אַטענטאַט האָט ער אַליין אויסגעאַרבייט אָהן קיינעמס מיטהילף. ער האָט געוואָלט אויסשיסען נאָך אַ דריטען מאָל, אָבער דער רעוואָלווער האָט זיך איהם פערהאַקט.

די רוסישע טוער כאַראַקטעריזירען וואָיטשעכאָווסקי׳ן אַלס אַ מענש וועמענס פּאָליטישע טעטיגקייט איז נישט גענומען געוואָרען ערנסט. ער איז אַ געוויסע צייט געווען מיטגליד פון דער רוסישער יוגענד-אָרגאַניזאַציע, אָבער צוליב נישט-פּינקטליכקייטען אין די רעכנונגען איז ער אָפּגעשטעלט געוואָרען אין זיינע רעכט און דער גאַנצער ענין איז איבערגעגעבען געוואָרען אַן׳עהרען-געריכט. צוליב זיין אַרעסט האָט זיך דאָס עהרען-געריכט נישט געענדיגט.

אין בעשולדיגונגס אַקט ווערט אויך דערצעהלט, אַז וואָיטשעכאָווסקי זאָל האָבען מיטגעהאָלפען קאָווערדאַ׳ן אויסצופיהרען דעם אַטענטאַט אויף וואָיקאָוו׳ן.

ווי אַזוי פּערטיידיגט זיך וואיטשעכאווסקי?

ער רעדט רוסיש און נישט קוקענדיג דערויף וואָס דער גאַנצער קאָמפּלעט פערשטעהט רוסיש, ווערט זיין רעדע איבערזעצט אויף פּויליש.

איך אָנערקען, זאָגט וואָיטשעכאָווסקי, אַז איך האָב געוואָלט דערשיסען איינעם פון די פּראָוואָקאַטאָרען פון ג. פּ. או.

דער פּאָרזיצער ערלויבט נישט צו בענוצען דאָס וואָרט פּראָוואָקאַטאָר.

וואָיטשעכאָווסקי דערצעהלט וועגען דעם וואָס ער האָט זיך אָנגעליטען ביי די באָלשעוויקעס, ווי אַזוי מ׳האָט זיין פאָטער דערשאָסען, וועגען דער טעטיגקייט פון „טשעקאַ" און האַלט אַ לאַנגע פּאָליטישע רעדע וועגען קאָמוניזם. וואָיטשעכאָווסקי ענדיגט זיינע ערקלערונגען מיט פאָלגענדע ווערטער: איך אָנערקען, אַז כ׳האָב געוואָלט דער׳הרג׳ענען איינעם פון די פּראָוואָקאַטאָרען, איינעם פון די באָלשעוויקעס, מיט וועלכען — נישט קוקענדיג אויף זיינע פערברעכענס, עס חבר׳ן זיך די אייראָפּעאישע דיפּלאָמאַטען.

דער פערהער פון די עדות.

די ערשטע עטליכע עדות דערצעהלען גאָר נישט קיין נייעס.

דער לייטער פון דער מזרח-אָפּטיילונג ה׳ האָלובקאָ ערקלערט, אַז דאָס אויסערן-מיניסטעריום האָט געטון אַלץ, כדי דעם ענין אויפצוקלערען, ווייל, די פּוילישע רעגירונג וויל דערהאַלטען גוטע שכנות׳דיגע בעציהונגען מיט די סאָוויעטען.

דער עדות, דער רוסישער עמיגראַנט אָוורוטיס האָט געהערט, אַז וואָיטשעכאָווסקי האָט אויסגעפיהרט דעם אַטענטאַט, כדי זיך צו רעהאַביליטירען פאַר דער עמיגראַציע, ווייל ער איז בעשולדיגט געוואָרען אין געלד-מיספּרויכען.

מיט די ערקלערונגען פון וואָיטשעכאָווסקי׳ס מוטער און ברודער ווערט פערענדיגט די פרייטאָגדיגע געריכטס-זיצונג.

אויף דער נעכטיגער געריכטס-זיצונג קומט פאָר דער ווייטערדיגער עדות-פערהער.

דער נעכטיגער טאָג פון פּראָצעס.

ביים פּראָצעס וואַרפט זיך אין די אויגען אַ יונג מיידעל, וואָס פערלאָזט נישט די גאַנצע צייט פון׳ם פּראָצעס דעם זאַל אויף קיין איין מינוט. ווי מ׳גיט איבער האָט זי זיך דערוואוסט וועגען וואָיטשעכאָווסקי׳ן ערשט נאָכדעם ווי ער האָט אויסגעפיהרט דעם אַטענטאַט. זי האָט אָנגעהויבען פערשיידענע מיטלען אויף צו בעקענען זיך מיט איהם און בעקומען דורכ׳ן פּראָקוראָר אַ זעהונג. זייט דאַן האָט זי שוין זיך אָפּט מיט איהם געזעהען און אינטערעסירט זיך שטאַרק מיט זיין גורל.

אין אָנהויב פון דער זיצונג ווערען אויסגעפאָרשט פיל עדות וועגען מיספּרויכען, וועלכע ס׳איז בעגאַנגען וואָיטשעכאָווסקי. אַלע שטעלען פעסט, אַז קיין מיספּרויכען איז ער נישט בעגאַנגען און איז איבערהויפּט נישט געווען אָריענטירט אין קאַסע-רעכנונגען. דער פּאָליציי-שעף ערקלערט, אַז די פּאָליציי האָט נישט פעסטגעשטעלט, אַז וואָיטשעכאָווסקי זאָל האָבען געשטאַנען אין קאָנטאַקט מיט אַ אַנטי-סאָוויעטישער אָרגאַניזאַציע, ווייל אַזאַ עקזיסטירט נישט איבערהויפּט אין פּוילען. דאַגעגען איז ער געשטאַנען אין בעציהונגען מיט רוסישע מאָנאַרכיסטישע אָרגאַניזאַציעס אין פּוילען. אין 1926 יאָהר האָט ער אַנטיילגענומען אינ׳ם צוזאַמענפאָהר פון דער רוסישער מאָנאַרכיסטישער יוגענד אין פּאַריז און זיך דאָרט בעקענט מיט׳ן בעקאַנטען פּראָוואָקאַטאָר נעאַמבערג. ס׳ווערען פאָרגעלייענט די ערקלערונגען פון געוועזענעם פאָרזיצער פון רוסישען קאָמיטעט טשימאַנאָוו, וועלכער איז אַרויסגעשיקט געוואָרען פון פּוילען. ער האַלט אַז וואָיטשעכאָווסקי איז נישט בעגאַנגען קיין מיספּרויכען. מעגליך, אַז ער איז געווען אין מאַטעריעלע שווערינקייטען, ווייל ער האָט דאַן געפיהרט אַ ראָמאַן מיט אַ פּאָלקע. וואָיטשעכאָווסקי פלעגט זיך בעציהען מיט גרויס חשד צו יעדען צי ער שטעהט נישט אין בעציהונגען מיט די סאָוויעטען. ער פלעגט אָפּשטעהן שעה׳ן לאַנג פאַר דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדע און נאָכקוקען צו ס׳קומט נישט אימיץ פון דער רוסישער עמיגראַציע אין דער אַמבאַסאַדע.

דאָס וואָרט בעקומט דאַן דער בעשולדיגטער וואָיטשעכאָווסקי. ער ערקלערט, אַז דעם 4-טען מאַי איז ער געווען מיט אַ רעוואָלווער, וועלכען ער האָט געהאַט נאָך פון רוסלאַנד, כדי צו דער׳הרג׳ענען קאָטשובינסקי׳ן. אינדערפריה איז ער געגאַנגען צום הויז פון׳ם רוסישען קאָמיטעט, פון דאָרט איז ער אַוועק אויף טרעמבאַצקאַ געקויפט אין אַ געוועהר סקלאַד קוילען צום רעוואָלווער. פאַר דער אַמבאַסאַדע האָט ער דערזעהן, אַז ער וועט אַהין נישט קענען אַריינקומען. דאָרט האָט ער בעמערקט אַן׳אויטאָ, אין וועלכען ס׳זענען געזעסען סאָוויעטישע בעאַמטע מיט די שטערענס אויף די היטלען. ער איז אַוועק אין דער ריכטונג פון ווילטשאַ. ווען ער האָט דערזעהן דעם אויטאָ, וואָס האָט איהם אָנגעיאָגט, האָט ער אַרויסגענומען דעם רעוואָלווער און אָנגעהויבען צו שיסען.

מיט דעם האָט זיך געענדיגט די זיצונג. די ווייטערדיגע זיצונג פון געריכט וועט פאָרקומען מאָרגען 3 נאָכמיטאָג. ס׳וועלען רעדען די צדדים און וואַהרשיינליך רעמועלבען טאָג וועט אַרויסגעטראָגען ווערען דער אורטייל.

—=:§:=—

אָנגענומען דעם פראַנצויזישען בודזשעט.

פּאַריז, 29. (א.ט.). היינט ביינאַכט האָט זיך אין סענאַט פערענדיגט די בודזשעט-דעבאַטע, דער בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1929 איז אָנגענומען געוואָרען מיט 273 שטימען געגען 17.

דער בודזשעט בעטרעפט אין די הכנסות און הוצאות 45 מיליאַרד פראַנק.

35 טויזענד מיליאָנערען זענען פערהאַן אין אַמעריקאַ.

לאָנדאָן, 24. (אַטע). לויט׳ן בעריכט פון דער פעדעראַל רעזערוו באַנק, האָט זיך די צאָהל מיליאָנערען אין אַמעריקאַ פערגרעסערט פון 7000 אויף 35 טויזענד.

כינעזיש-אַמעריקאַנישע פריינטשאַפט.

אַמעריקאַ וועט באָרגען געלד און וועט שליסען אַן׳אָפּמאַך מיט כינאַ.

פּעקין 39 (אַטע) די נאַנקין-רעגירונג פּלאַנט צו נעהמען אין אַמעריקאַ אַ הלואה פון 60 מיליאָן דאָלאַר. דער לעצטער טראַנספּאָרט פון די אַמעריקאַנישע מיליטער-אָפּטיילונגען וועלען פערלאָזען כינאַ דעם 16 מערץ. אין די כינעזישע וואַסערען וועלען פערבלייבען נאָך 2 בעוואַכונגס-שיפען.

לאָנדאָן, 24 (אַטע) פון גוט-אינפאָרמירטע קרייזען אין וואַשינגטאָן טיילט מען מיט, אַז די אַמעריקאַנער רעגירונג האָט פאָרגעלעגט דער נאַנקינער רעגירונג אָנצוהויבען אונטערהאַנדלונגען וועגען אַן׳אַלגעמיינעם אָפּמאַך צווישען ביידע מלוכות.

געדיכטער נעבעל איבער בערלין

בערלין, 29 (אַטע) זייט שבת אין דערפריה ליגט איבער בערלין אַן׳אונגעוועהנליך געדיכטער נעבעל. מ׳זעהט זיך נישט אויף אַ מרחק פון 8 מעטער. די קאָמוניקאַציע איז זעהר בעשווערט.

דער נאָבעל-לאָורעאַט פאַר שלום

שטאָקהאָלם 29 (ספּ.טעל.) די נאָבעל-פּרעמיע פאַר שלום אויפ׳ן יאָהר 1928 האָט בעקומען דער גרינדער פון די איצטיגע אָלימפּיאַדעס באַראָן דע קובערטען.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט.
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכעך א. אַ. וו.
אורין-אַנאַליז – 4 זל.

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
היילונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
נעמט אָן פון 8–10 און פון 5–8, פרויען פון 3–1
וואַרטע זאַל פאַר פרויען.

קינאָ-טעאַטער
פּיקאַ
פראַנציסקאַנסקאַ 31

צום ערשטען מאָל אין לאָדז!
פון שבת, דעם 29-טען דעצעמבער ד. י.
„דער געהיימער קלוב"
מעכטיגע, אונגעוועהנליכע, פול מיט גרויל געשיכטע פון דעם בעקאַנטען אַמעריקאַנער מיליאַרדערען-קלוב א.ג.
די הויפּט-ראָלעי פיהרען אויס:
Mildred Harris ווי אויך די ג. פרוי פון טשאַפּלין | Matt Moore דער 100% מאַ ספּערשוין | Edyta Roberts די אַמעריקאַנערין
גרויסע סענסאַציאָנעלע עראָטישע דראַמע, וואָס איליוסטרירט פאַרביג דאָס לעבען פון די עלעגאַנטסטע אַמעריקאַנער סאַלאָנען.
1) די גנבה פון ציהרונג. 2) דאָס צוזיבען פון אַ מיליאַרדערקע און דאָס אויסקויפען זי פאַר 50 000 דאָלאַר. 3) דער מאָרד אין קלוב בעת׳ן באַל. 4) ??? 5) ??? וואָס איז געוועזן דאָס פירכע אין פינפטע פערברעכען, וועט איהר זיך דערוויסען אין פילם.—פערשטאַרקטער אָרקעסטער אונטער לייטונג פון ה׳ ז. סאַנדאָמירסקי.
אָנהויב 4 30 אַ זייגער נאָכמיטאָג. שבת, זונטאָג און יום-טוב פון 12 ביז 3 נאָכם. זענען די פרייזען פון 30 גראָשען אָן.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציעל מאָגען, דאַרם און לעבער-קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 20. טעל. 35-85
נעמט אָן פון 3 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

מאָטאָרען פון האַלבע פערדע-קראַפט
1 פאָזאָווע צו שפּולמאַשינען, קריי-מאַשינען און אַנדערע קליינע מאַשינען עמפּפעהלט פירמע
Przedsiębiorstwo Elektrotechniczne
„OHM" Piotrk. 82, tel. 60-34
מאָנטירונג אין פערלויף פון 2 טעג.

דאַנקזאַגונג!
אונזערע געשעצטע מיטגלידער הערן
יאַקוב גוטמאַן און פרוי
פאַר דער ברייטוויליגער שפּענדע פון 10 קינדער-פּאַלטענדלעך פאַר אונזערע יתומים, וועלכע זיי האָבען געשפּענדעט צוליב דער ערעפנונג פון זייער קאָנפעקציאָנס-געשעפט, קילינסקיעגאָ 70, 3461 דריקען מיר אויס אונזער הערציגסטען דאַנק.
די פערוואַלטונג פון בית-יתומים זגערזשער 40.

גרויסער שטרייק אין האמבורגער פּאָרט.

צוליב'ן שטרייק האָבען זיך אָפּגעשטעלט אַלע אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען

האמבורג 29 (ספּ.טעל.) אין האמבורגער פּאָרט האָבען די אַרבייטער אָפּגעוואָרפען יעטוועדע פערמיטלונג און האָבען אָנגעהויבען אַ שטרייק. דער שטרייק פערשפרייט זיך אויף אַלע גרעסערע פּאָרטען אויפ'ן מערב-ים. די גאַנצע אינדוסטרי איז שטעהן געבליבען.

דאס הויז פון אונגארישען קאָנסולאַט

וועט ליציטירט ווערען אין פּראַג

פּראַג, 29 (ספּ.טעל.) דאָס העכסטע טשעכאָסלאָוואַקישע געריכט האָט אַרויסגעגעבען אַ סענסאַציאָנעלען אורטייל אין פּראָצעס פון סוחר וועלף מיט דער אונגאַרישער מלוכה.

דער סוחר האָט זיך נעמאָהנט ביי דער אונגאַרישער רעגירונג 1 מיליאָן 300 טויזענד פראַנק. צוליב דעם וואָס די אונגאַרישע רעגירונג האָט דעם חוב נישט בעצאָהלט, האָט דאָס העכסטע געריכט בעשלאָסען, אַז דער בנין פון דער אונגאַרישער געזאַנדשאַפט אין פּראַג זאָל אויסגעשטעלט ווערען אויף ליציטאַציע. די ליציטאַציע זאָל פאָרקומען אין פעברואַר אָדער מערץ.

דעם געזונד-צושטאַנד פון ענגלישען קעניג.

לאָנדאָן, 29. (א.וו.). אין נעכטיגען ביולעטין וועגען געזונד-צושטאַנד פון ענגלישען קעניג ווערט זיך וועגען דעם, אַז דעם קעניג איז פיל בעסער, אין פערלויף פון עהרענעכטיגען טאָג האָט דער קעניג נישט צוגענומען קיין שום שפייז.

לאָנדאָן, 29. (ספּ. טעל.). ביים בעט פון קעניג האָט זיך צוזאַמענגעזאַמעלט אַ קאָנסיליום פון 4 דאָקטוירים.

500 מענשען אומגעקומען, 20 שיפען אונטערגעגאַנגען

בעת דעם לעצטען שטורם-ווינד.

וואַשינגטאָן, 29 (ספּ.טעל) צוליב'ן לעצטען שטורם-ווינד אויף די פיליפינען-אינזלען זענען אומגעקומען 500 פערזאָן און ס'זענען אונטערגעגאַנגען 20 שיפען. אַ חוץ דעם אַלעם דראָהט דער געגענד אַ הונגער.

באָמבען-אַטענטאַט אויף אַ פאַשיסטישער צייטונג

טוניס, 29 (ספּ. טעל.) אויפ'ן בנין פון דער רעדאַקציע פון דער צייטונג „אוניאָן", וואָס גיט אַרויס אין דער איטאַליענישער שפּראַך, איז געוואָרפען געוואָרען אַ באָמבע, וועלכע האָט פערניכטעט עטליכע מאַשינען און אַ טייל פון בנין. די שאָדענס בעטרעפען 100 טויזענד פראַנק. קיין מענשליכע קרבנות זענען נישט פערהאַן.

רוים, 24 (אַטע) די ידיעה וועגען אַ טעראָר אויף דער רעדאַקציע פון דער פאַשיסטישער צייטונג „אוניאָן" אין טוניס האָט אין איטאַליען געמאַכט אַ שטאַרקען רושם.

צוליב די גרויסע שניי-בערג

אָפּגעשטעלט באַהן-בעוועגונג אין ווילנער-קאַנט

ווילנאָ, 29. (א.וו.). די שניי-בערג אין דער ווילנער וואָיעוואָדזטווע האָבען אינגאַנצען אָפּגעשטעלט די באַהן-בעוועגונג אויף דער ליניע דוקשטי-דרויאַ.

מורא'דיגע אומגליק

מיט 160 פישערס.

רעוועל, 29 (אַטע) אויפ'ן טייך פייפוס האָט זיך צוליב'ן אייז איבערגעקערט אַ שיף מיט 160 פישערס. ס'האָט זיך איינגעגעבען צו ראַטעווען בלויז 50 פון זיי. 110 פישערס זענען אומגעקומען.

גרויסע שרפה

אין די לענטשיצער קאַשאַרעס.

לענטשיק. 29. (טעלעפאָניש). נעכטען 10 אַ זייגער אין אָוונד האָט דאָ אויסגעבראָכען אַ שרפה אין די קאַשאַרען פון 37 פּיעכאָטע-פּולק אויף קאַליסקאַ 37. אַ טייל פון די בנינים זענען פערברענט געוואָרען. די שרפה איז אויסגעבראָכען צוליב אַ פינק וואָס איז אַרויסגעפלויגען פון קוימען.

נצחונות פון רעגירונגס-מיליטער אין אַפגאַניסטאַן.

וואָס פערלאַנגען די אויפשטענדיגע.

וויען, 29. (ספּ. טעל.). דאָס רעגירונגס-מיליטער אין אַפגאַניסטאַן האָבען טראָץ די גרויסע פרעסט, אַטאַקירט די אויפשטענדיגע און אָפּגעהאַלטען איבער זיי, נאָך אַ פיר-שעה'דיגען קאַמף אַ גרויסען נצחון. 400 אויפשטענדיגע האָט מען גענומען אין געפאַנגענשאַפט, 2 אָנפיהרער פון די אויפשטענדיגע זענען בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.

וויען, 29. (ספּ. טעל.). די אַפגאַניסטאַנישע אויפשטענדיגע האָבען פאָרגעלעגט דעם קעניג זייערע פאָדערונגען, זיי פערלאַנגען צו בעזייטיגען פון קאַבול די אויסלענדישע געזאַנדשאַפטען, נישט אַרויסשיקען די אַפגאַניסטאַנישע סטודענטען קיין אויסלאַנד און נישט איינפיהרען קיין רעפאָרמען אין לאַנד.

די ענגלישע קאָלאָניע, וועלכע איז זייט עטליכע טעג געווען אין געפאַהר זענען איצט פולשטענדיג אין שוץ פון דער רעגירונג.

שוץ פון דער יודישער מינדערהייט

זיצונג פון קאָמיטעט-עקזעקוטיוו

בערלין, 29 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אונטערן פאָרזיץ פון פראָפ. שמעון דובנאָוו איז פאָרגעקומען די זיצונג פון עקזעקוטיוו פון קאָמיטעט פאַר'ן שוץ פון די יודישע מינדערהייטען. אין דער זיצונג האָבען זיך בעטייליגט נחום סאָקאָלאָוו, לעאָ מאָצקין, גרינבוים קאַרלניק, ד"ר קלעע, דעפ, נוראָק. נאָכדעם ווי ס'זענען בעהאַנדעלט געוואָרען אַ ריהע פראָפּאַגאַנדע און פינאַנציעלע פראַגען איז אויפגעהויבען געוואָרען די פראַגע וועגען אַדורכפיהרען אַנ'אַנקעטע וועגען שול-וועזען ביי די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. ס'איז אויך בעשטימט געוואָרען די פראַגע וועגען בילדען אַ סעקציע ביים פערבאַנד פון די געזעלשאַפטען פון פעלקער-ליגע-פריינד.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צונויפצורופען אַ זיצונג פון ראַט אויף זומער און צוצוציהען צו דער מיטאַרבייט אינ'ם ברייטען קאָמיטעט די ה"ה קריינין, צעברי און הורוויץ.

דושומאַ און כאָלערא אין כינאַ, פּאָקן אין איראַק און גריפּע אין אַמעריקאַ.

לאָנדאָן, 29 (ספּ. טעל.) די דושומע-קראַנקהייט, וואָס הערשט אין מערב-כינאַ נעהמט אָן נעפעהרליכע פאָרמען, לויט די אויסרעכענונגען פון דער כינעזישער מאַכט זענען אויף דער קראַנקהייט קראַנק געוואָרען 5 מיליאָן מענשען.

אין פיל ערטער האָט מען אויך נאָטירט פאַלען פון כאָלערע-קראַנקהייט.

לאָנדאָן, 29 (ספּ. טעל.) אין איראַק איז אויסגעבראָכען די פּאָקען-עפּידעמיע. 200 מענשען זענען ביז איצט געשטאָרבען אויף דער עפּידעמיע.

וואַשינגטאָן, 29 (א. וו.) די עפּידעמיע פון גריפּע נעהמט אָן אין אַמעריקאַ קאַטאַסטראָפאַלע פאָרמען. לויט די סטאַטיסטישע ידיעות זענען פון 3. נאָוועמבער ביז'ן 22 דעצעמבער געשטאָרבען אויף גריפּע 10 טויזענד פערזאָן. זייט'ן 15. דעצעמבער זענען נאָטירט געוואָרען 250 טויזענד נייע ערקראַנקונגען. די עפּידעמיע פערשפרייט זיך ווייטער.

גדיניע מוז זיין ריין פון יודען.

שוועריגקייטען פאַר יודישע אונטערנעמונגען אין גדיניער פּאָרט.

דאַנציג, (יט"א) אַ הינע גרויסע יודישע טראַנספּאָרט-אונטערנעהמונג האָט געוואָלט עפענען אין גדיניער פּאָרט אַנ'אָפּטיילונג, צו דעם צוועק האָט די אונטערנעהמונג געוואָלט קויפען אַ פּלאַץ, כדי אויסצובויען אַ הויז פאַר דעם ביוראָ און די אָנגעשטעלטע. מען האָט אָבער אין גדיניע געמאַכט דער פירמע פערשידענע שוועריגקייטען און געבראַכט דערצו, אַז די יודישע אונטערנעהמונג זאָל נישט געעפענט ווערען. נישט-אָפיציעל האָט מען ערקלערט, אַז גדיניע דאַרף בלייבען יודען-ריין.

דער בעזוך פון גרין. פאָרזיצער פון דער אַמעריקאַנער פּאַלעסטינאַ-קאָמיסיע אין א"י.

ירושלים, (י.ט.א) דאָ איז אָנגעקומען דער גרין. פאָרזיצער פון דער אַמעריקאַנער קאָמיסיע, וואָס איז דעלעגירט געוואָרען אין יאָהר 1919 קיין ארץ-ישראל און סיריען ה' שאול גרין.

אין אַ געשפּרעך מיט'ן פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור האָט ה' גרין ערקלערט, דאָס זיין איצטיגער בעזוך אין ארץ-ישראל טראָגט נישט קיין פּאָליטישען כאַראַקטער, ער מאַכט זיין רייזע איבערן נאָהענטען מזרח אַלס פּשוט'ער טוריסט.

ה' גרין האָט בעזוכט דעם מופטי פון ירושלים, דעם נציב-העליון סער טשענסעלאָר און אַ ריהע פערזענליכקייטען. הגם ער איז אַ פריינד פון די אַראַבער — האָט ערקלערט ה' גרין — וועט ער זיך נישט אַריינמישען אין די יודיש-אַראַבישע אָנגעלעגענהייטען.

אַ ברונעם מיט טיפוס-באַצילען אין יעזעוו.

פיל קינדער האָבען געטרונקען וואַסער און קראַנק געוואָרען אויף טיפוס.

יעזעוו, 29 (פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין שטעטעל יעזעוו נעבען לאָדז זענען מיט אַ צייט צוריק קראַנק געוואָרען אויף טיפוס קינדער אין עלטער פון 5 ביז 15 יאָהר. אַ בעזונדערע אויפמערקזאַמקייט האָט אַרויסגערופען דאָס, וואָס אויף די דאָזיגע קראַנקהייטען זענען נאָר קראַנק געוואָרען קינדער פון איין טייל שטאָט אין איין גאַס. דער דאָרטיגער דאָקטאָר-מעדיצין ד. האָט זיך פעראינטערעסירט מיט דעם ענין און געוואָלט ענטדעקען די סיבה פון די קראַנקהייטען ביי די קינדער — איינינע חדשים האָט ער זיך אַרומגעטראָגען מיט פאָרשונגען אין אַ געוויסע גאַס אין שטאָט — אין די לעצטע טעג האָט דער דאָקטאָר געוואָרפען אַ פערדאַכט, אַז די קראַנקהייטען רופט אַרויס אַ ברונעם אין שטאָט.

דער דאָקטאָר האָט גלייך אָפּגעשיקט דאָס וואַסער פון דעם ברונעם אויף אַ אַנאַליז און ער האָט בעקומען דעם רעזולטאַט, אַז דאָס וואַסער איז אָנגעשטעקט מיט באַצילען פון טיפוס — און אָט וואָס עס שטעלט זיך אַרויס. נישט ווייט פון דעם ברונעם, אַנ'ערך 50 ביז 60 מעטער געפינט זיך אַ צמענטאַזש. אין אַ ווינקעל פון צמענטאַזש זענען בעגראָבען געוואָרען אין יאָהר 1915 דייטשע זעלנער, וועלכע זענען געשטאָרבען אין שפּיטאָל פון טיפוס-קראַנקע. דער צמענטאַזש געפינט זיך אויף אַ בערגעל, דאַגעגען דער ברונעם אין אַ טאָל, אַזוי דאָס די וואַסער-קוואַלען פון דער ברונעם איינינען זיך מיט אונטערערדישע קאַנאַלען פון אונטער'ן צמענטאַזש, פון וואָס זיי זענען אָנגעשטעקט מיט טיפוס-באַצילען. די געזונדהייטס-מאַכט האָט פעראָרדענט צו פערמאַכען דעם ברונעם און גלייך האָבען אויפגעהערט די פאַלען פון קראַנקע קינדער אין יענעם געגענד.

פּוילישער נאַציאָנאַל-ראַט אין ליטע.

דאַנציג, 29 (ספּ. טעל.) 30 פּוילישע געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פעראיינען אין ליטע האָבען נעכטען אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ און בעשלאָסען צו שאַפען אַ פּוילישען נאַציאָנאַל-ראַט אין ליטע.

דער פּוילישער נאַציאָנאַל-ראַט האָט פאָלגענדע אויפגאַבען: רעפּרעזענטירען די פּוילישע מינדערהייט אין ליטע, פערטיידיגען די ווירטשאַפטליכע און קולטורעלע אינטערעסען פון די פּאָלאַקען אין ליטע.

אומאָפּהענגיקייט פאַר אינדיען

פאָדערט דער אינדישער קאָנגרעס.

לאָנדאָן, 29. (א.וו.). היינט האָט זיך אין קאַלקוטאַ אָנגעהויבען דער קאָנגרעס פון דער נאַציאָנאַלער פּאַרטיי אין ענגליש-אינדיען. די הויפּט-פראַגע אויפ'ן קאָנגרעס וועט זיין די פראַגע פון דער פולשטענדיגער אומאָפּהענגיקייט פון אינדיען.

ענטוואָפענונגס-קאָנפערענץ פון דער פעלקער-ליגע

וועט פאָרקומען אין חודש אַפּריל.

פּאַריז, 29 (ספּ. טעל.) אין מאַסגעבענדע ספערען ווערט בעשטעטיגט די ידיעה, אַז די ענטוואָפענונגס-קאָמיסיע פון דער פעלקער-ליגע וועט זיך צונויפקומען ערשט אין אַפּריל 1929.

אין דער קאָנפערענץ וועט אויך אָנטיילנעהמען אַ פאָרשטעהער פון אַמעריקאַ.

מורא'דיגער שטורם-ווינד אין יאַפּאַן.

טאָקיאָ, 29 (אַטע) אויפ'ן שטילען אָקעאַן נעבען יאָקאָהאַמאַ האָט געהערשט אַ געוואַלדיגער שטורם-ווינד.

אַלע יאַפּאַנישע פונק-סטאַציעס האָבען ערהאַלטען אומאויפהערליכע נויט-רופען פון שיפען.

דעם תליון פון ליטווישען פּאָלק

אַ מתנה וואַלדעמאַראַס'ן.

קאָוונע, 29 (ספּ. טעל.) דער דיקטאַטאָר וואַלדעמאַראַס האָט ערב די ווינאַכטען בעקומען צוגעשיקט אַ פּרעכטיגע שאַכטעל, אין דעם שאַכטעל איז געווען אַ שעהן געשניצטע תליה מיט פאָלגענדער אונטערשריפט: „דעם תליון פון ליטווישען פּאָלק".

גרויסער קאָמוניסטיש. פּראָצעס אין פּיעטריקאָוו.

פּיעטריקאָוו, 29 (טעלעפאָניש) נעכטען האָט זיך דאָ אָנגעהויבען אַ פּראָצעס נעגען 10 יונגענדליכע יודישע קאָמוניסטען, וועלכע ווערען בעשולדיגט נישט נאָר אין נעהערען צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, נאָר אויך אין ערמאָרדען אַ פּראָוואָקאַטאָר נעפּאָמוצש און אויספיהרען אַנ'אַטענטאַט אויף אַ צווייטען פּראָוואָקאַטאָר מאַריאַן סאָסנאַ. דער פּראָצעס, צו וועלכען עס זענען אַרויסגערופען געוואָרען 96 עדות וועט דויערן 3 טעג.

מיסבּרויכען אין ליטווישען גענעראַל-שטאַב

אויף 6 מיליאָן ליט.

קעניגסבערג, 29 (ספּ. טעל.) אין דער ביי-אָפּטיילונג פון גענעראַל-שטאַב אין קאָוונע איז ענטדעקט געוואָרען אַ מיסבּרויך אויף 6 מיליאָן ליט. דער שעף פון דער אָפּטיילונג פּרעמער, דער הויפּט-אינזשעניער פּרעלגאַווסקאַס און 40 אָפיצירען זענען אַרעסטירט געוואָרען.

אַגריקולטור-בעראַטונג ביים צ. ק. פון „געזערד".

מאָסקווע, (יט"א) דאָ האָט זיך נעעפענט אַנ'אַלפערבאַנדישע אָרגאַניזאַציאָנס-קולטור-בעראַטונג ביים צענטראַל-קאָמיטעט פון „געזערד". צו דער בעראַטונג זענען געקומען אָנגעזעהענע „געזערד"-טוער פון אוקראַינע, ווייסרוסלאַנד, אוראַל, צפון-קאַווקאַז און אַנדערע ערטער.

קאַמענשטיין האָט רעפערירט וועגען די פינאַנציעלע און אָרגאַניזאַציאָנעלע פראַגען. אין די דעבאַטען האָבען זיך אַ ריהע רעלעגאַטען אַרויסגעזאָגט, אַז מען דאַרף דעם „געזערד" פערוואַנדלען אין אַ גרויסע פּראָלעטאַרישע אָרגאַניזאַציע. עס דאַרף דורכגעפיהרט ווערען אַנ'איבערעגיסטרירונג און די נישט-אַרבייטענדע עלעמענטען דאַרפען אויסגעשלאָסען ווערען פון „געזערד".

יערג. „נייער פאלקסבלאט" יערג.
30 דעצעמבער 1928 · דעצעמבער 1928

די פראווינץ געגען דער צענטראלע.

היינט עפענט זיך אין ווארשא דער צוזאמענפאהר פון אלע יודישע קאאפעראטיווען אין פוילען.

נאך קיינמאל האט דער צוזאמענפאהר פון קאאפעראטיווען נישט ארויסגערופען אזא גרויסען אינטערעס ווי איצט. די ראיאן־קאנפערענצען, וועלכע זענען אפגעהאלטען געווארען ערב דעם צוזאמענפאהר בעווייזען, אז אין לעבען פון די יודישע קאאפעראטיווען האט זיך אנגעקליבען פיל אויפרייס־מאטעריאל לגבי די אהעקגעגאנגענע „וואולטעטער־דירעקטארען".

די לעצטע סקאנדאלען, וועלכע האבען זיך אפגעשפילט אין דער ווארשאווער צענטראלע, און וועלכע האבען אויפגערודערט די גאנצע יודישע פרעסע, וועלען זיכער בעקומען זייער אויסדרוק אויף דעם צוזאמענפאהר.

שוין לאנג האט מען געשמועסט, אז עפעס איז דארט אין ווארשא, וואו עס זיצען די גוט־בעצאהלטע דירעקטארען, וועלכע האלטען אין איין „בעגליקען" די יודישע סוחרים, האנדווערקער און קליינהענדלער — נישט אלץ אין ארדנונג. דאס האט מען אבער אלץ גערעדט בחדרי־חדרים, צווישען כלל־טוער, צווישען די „פראפעסיאנעלע" סליפינג־פאהרער — און צו דער יודישער עפענטליכקייט זענען נאר דערגאנגען אפגעריסענע און אומקאנטראלירטע ידיעות.

ערשט איינער א „חוצפה'דיגער" פראווינצער דעלעגאט האט געהאט דעם מוט צו עפענען דעם מויל און אוועקצושטעלען פאר די אלע „בעלי־טובות" א קלאץ־קשיא, פון וועלכער זיי זענען פערשטומט געווארען און נישט געוואוסט, וואס צו ענטפערן.

דאס איז געווען דער סיגנאל, און היינט, ביים אנהייב פון צוזאמענפאהר קען מען שוין מיט דער גאנצער זיכערקייט פעסטשטעלען, אז די פראווינץ בונטעוועט זיך און וועט זיך מעהר נישט לאזען בעהערשען פון די ביז־איצטיגע אליינגעקרוינטע מאכטהאבער אויפ'ן געביט פון יודישען קאאפעראטיווען וועזען.

לעת עתה זענען אלע צוזאמענפאהרען און בעראטונגען פון די יודישע קאאפעראטיווען געווען טויטע. די גרויסע מאסע דעלעגאטען פלעגט זיצען ווי א סטאדע שעפסען און שטימען אזוי, ווי די דירעקטארען און כלל־טוער האבען געהייסען. די רעזאלוציעס זענען איינגעמליך שוין געווען פון פריהער צוגעגרייט, און דער צוזאמענפאהר גופא איז געווען נישט מעהר ווי א פארמאליטעט, וועלכע מען מוז אפ'פטר'ן. און דאס גאנצע קאאפעראטיווע וועזען איז פערוואנדעלט געווארען אין א היימיש געזינדעל פון עטליכע צעהנדליג מענשען, וועלכע האבען געטון אין און ארום די קאאפעראטיווען, וואס דאס הארץ האט געגלוסט. מען פלעגט זיך אויף די צוזאמענפאהרען געגענזייטיג זאגען פערשיידענע שבחים וועגען די קאלאסאלע אויפטוען, מען פלעגט זיך געגענזייטיג קלייבען און פערנעהמען גוט־בעצאהלטע פאסטענס.

און ביז נישט לאנג האט זיך דאס היימישע געזינדעל געלעבט רוהיג און אהן [illegible]. ס'איז געווען א לעבעדיגע וועלט — מ'איז געפארען, געפלויגען, „געקלאפט רעפעשען", געשריבען מעמאראנדומס — און אלץ פאר דער „טובה" פון דעם קליינשטעטלדיגען קרעמער און בעל־מלאכה. און יעדער דירעקטאר, יעדער קאאפעראטיווער כלל־טוער איז געווען דער „איינציגער", דער „פאסעסער" — אהן איהם נעהמט א כוח צום גאנצען קאאפעראטיווען וועזען — אזא ווערסיע האט מען געלאזען אין גאנג און איהר איינגעבירגערט צווישען דער גרויסער מאסע מיטגלידער פון די קאאפעראטיווע בענק.

און מ'האט פאקטיש דאס קאאפעראטיווע וועזען פערשלעפט אין א מיאוסע בלאטע פון פערזענליכע פראטעקציע.

דער סקאנדאל איז געווארען אנ'עפענטליכער. דאס קליינע יודישע מענשעלע איז נישט געווען בכוח אויף ווייטער אויסצוטראגען אויף זיינע פלייצעס א גרופע מענשען, וועלכע האבען פון דער יודישער קאאפעראציע געשאפען פאר זיך אין דער אדער יענער פארם א הכנסה־רייכע עקספלאאטאציע־קאלאניע — און ער האט זיך צובונטעוועט.

ס'האט אויסגעקליבען א רעוויזיר־קאמיסיע אויף צו קאנטראלירען די, זיך מילד אויסדריקענדיג, „פערנאכלעסיגונגען" פון די פיהרער פון דער צענטראלע — אבער ס'פאסט אן א געלעכטער: ווער זענען די קלויבער און ווער זענען די געקליבענע? דאס זענען אלץ די זעלבע מיטגלידער פון דעם היימישען געזינדעל, וועלכע זענען פאקטיש פעראנטווארטליך פאר די מעשים פון די אפגעטראטענע דירעקטארען — און צו אזא רעוויזיע קען מען דען האבען כאטש דעם מינדעסטען צוטרוי? רעווידירען מוזען זייטיגע מענשען, וועלכע זענען נישט געווען אין „גוט־ברודערשאפט" מיט זייערע חברים די אפגעטראטענע דירעקטארען, מענשען אהן וועלכע ס'איז פניות און וועלכע וועלען אויך אויף להבא נישט פערנעהמען קיין געצאהלטע פאסטענס אין צענטראלע.

און דעריבער דארף זיין איינע פון די הויפט־אויפגאבען פון איצטיגען קאאפעראטיווען צוזאמענפאהר פסיכאלאגיש צו רייניגען די אטמאספער און אויסקלייבען אנ'אייגענע קאמיסיע, וועלכע זאל דורכפיהרען א גענויע רעוויזיע אין באנק פאר קאאפעראטיווען. די דעלעגאטען טארען זיך נישט לאזען בעאיינפלוסען און איבער'חזר'ן די פריהערדיגע פעהלערן. א שטרענגע און אביעקטיווע רעוויזיע, דער רעזולטאט פון וועלכער זאל פערעפענטליכט ווערען, ליגט אין די אינטערעסען פון דער יודישער קאאפעראציע, וויל נאר אויף אזא אופן וועלען בעזייטיגט ווערען די פערשיידענע שעדליכע חשדים און השערות.

א. צ—ס.

געגען אנטיסעמיטיזם אין רוסלאנד

ווערט געפיהרט אנ'ענערגישער קאמף.

מאסקווע, (יט"א) די רוסישע פרעסע פיהרט א שטארקען קאמף געגען אנטיסעמיטיזם. די צייטונגען דעמאסקירען כמעט יעדען טאג פאלען פון אפענעם און פערבארגענעם אנטיסעמיטיזם. פאר די לעצטע עטליכע טעג זענען דעמאסקירט געווארען פאלגענדע פאלען פון אנטיסעמיטיזם.

אויף דעם 8־טען צוזאמענפאהר פון די פראפ. פעראיינען אין יאראסלאוו אויף דער פאבריק „רויטער פערעקאפ" איז אלס דעלעגאט אויסגעוועהלט געווארען אן אפענער אנטיסעמיט ליוולין. אין דעם קאלעקטיוו פון די ארבייטס. אוע שוסטער אין טאשקענט האט דער מייסטער גרושין געשלאגען דעם יודישען לערן־יונגעל שופעל. גרושין איז א בעוואוסטער אנטיסעמיט. פאר די לעצטע 2 חדשים האט ער מיט זיינע רציחות פערטריבען 3 יודישע לערן־יונגלעך.

צוויי בוי־ארבייטער זאליעסקי און קאראגין, וועלכע ארבייטען אין כאאזק האבען אין משך פון עטליכע חדשים פערביטערט דאס לעבען פון דער יודישער ארבייטערין לענא קאפלאן. מיט עטליכע טעג צוריק זענען די אנטיסעמיטען געפאלען אויף א טיוואלאנישען איינפאל, בעת דער ארבייט זענען זיי בעפאלען קאפלאן און זי בעגאסען מיט הייסען קליי־לאק.

אין לענינגראד איז פערהאן א גרויסע ארטעל טרעגערס, וועלכער צעהלט 500 מיטגלידער. פיר טרעגער פון ארטעל, בראש פון זיי א בעוואוסטער כוליגאן — באגראנאוו, האבען געפיהרט צווישען די מיטגלידער אנ'אנטיסעמיטישע אגיטאציע און זענען בעפאלען דעם יודישען מיטגליד פון דער פערוואלטונג — סאקאלאווסקי. די כוליגאנעס זענען ארעסטירט.

אין לענינגראדער לערער־טרעסט הערשט צווישען די אנגעשטעלטע אנ'אנטיסעמיטישע שטימונג, — בנוגע די יודישע מיטארבייטער הערשט נאר דאס ווארט „זשיד". די אנגעשטעלטע אין די קראמען פונ'ם טרעסט ווילען נישט בעדינען די יודישע קונים. די פארטיי־מיטגלידער פונ'ם טרעסט נעהמען נישט אן קיין שום מיטלען.

וועגען אנטיסעמיטישע פארפאלען ווערט אויך מיטגעטיילט פון אָרעס, קורסק, קערטש און אנדערע שטעט און שטעטלעך.

די צייטונג „לענינסקאיא פראוודא" ברענגט אינטערעסאנטע פרטים וועגען לעבען פון די יודישע ארבייטער אין די דאנער קוהלען־גרובען. אין דאנער באסיין ארבייטען 500 יודישע יונגעלייט. די ארבייט איז פאר די יודישע ארבייטער א נייע. צום בעדויערן איז די בעציהונג צו זיי מצד דער אדמיניסטראציע נישט ווי געהעריג. די עלטערע מייסטערס רעכענען די יודישע ארבייטער ווענינערע שכירות און זידלען זיי אויף יעדער טריט. עס ווערען אנגענומען שריט צו בעשטראפען די שולדיגע.

מאסקווע, (יט"א) דער „עמעס" גיט איבער, אז עס האט זיך שוין פערענדיגט די אויספארשונג געגען די יודישע ארבייטער באראנין און טאבענקא, וועלכע האבען אפגעגאסען מיט א שטראם הייסע גלאז דעם ווייסרוסישען ארבייטער סאבאל אלס „נקמה" פאר דער מעשה בארשיי. לויט דעם „עמעס" האט די אויספארשונג פעסטגעשטעלט, אז „באראנין איז א געוועזענער ציוניסט, וועלכער איז נאך ביז דער לעצטער צייט געווען אקטיוו און האט געהאט פערבינדונגען מיט די יודישע קרעטער".

די טאט פון באראנין און טאבענקא ווערט קוואליפיצירט אלס קאנטער־רעוואלוציאנערע. דער משפט וועט פארקומען אין דעם העכסטען געריכט פון ווייסרוסלאנד.

די „ראבאטשאיא גאזעטא" פערעפענטליכט א קארעספאנדענץ פון באברויסק וועגען דער „אונטערערדישער ארבייט פון די ציוניסטען, וועלכע האבען בעשלאסען אויסצונוצען דעם בארשיי־ענין פאר זייערע אגיטאציע־צוועקען". ווייטער ווערט געזאגט אין דער קארעספאנדענץ, אז „כדי נישט צו דערלאזען, אז דער נאציאנאלער האס זאל בעקעמפט ווערען, האבען די ציוניסטען בעשטימט אונטערווארפען אביסעל שפענדלעך אין דעם פייער. זייער אנפאל האט געקענט ברענגען צו גרויסע אומגליקען. גלייך נאך דעם נקמה־אקט פון די צוויי יודישע ארבייטער איז פארגעקומען א גרויס געשלעג צווישען די יודישע און קריסטליכע פורמאנעס. די מאכט האט אבער ענערגיש זיך אריינגעמישט און האט צוריקגעשטעלט די ארדנונג".

דער נציב סער טשענסלאר.

ווי אזוי ער איז אויפגענומען געווארען אין ארץ ישראל.

(קארעספאנדענץ פון ירושלים צום „נייעם פאלקסבלאט").

דער נייער נציב העליון סער דושאן טשענסלאר, איז אנגעקומען קיין ירושלים דעם 6־טען דעצעמבער. ביי קיין נציב'ס אנקומען איז פריהער נישט געמאכט געווארען אזא טאראראם ווי דאס מאל. ווען הערבערט סעמיועל איז געקומען אין יולי 1920 איז עס נאך געווען אין דער צייט, ווען אין לאנד האט געהערשט א שפאנענדע אטמאספער. עס איז געווען קורצליך נאך דעם ירושלימער פאגראם; עס איז נישט געווען קיין שטימונג פאר עפענטליכע פייערליכע צערעמאניעס. לארד פלומער, וואס איז געקומען מיט דריי יאהר צוריק, אנפאנג אויגוסט 1925 האט פיינט געהאט פאראדען, ציווילע, און דאכט זיך, אפילו מיליטערישע אויך. דאגעגען, זאגט מען, האט דער נייער נציב זיי זעהר ליב.

סער דושאן האט געהאט די מעגליכקייט צו זעהען באלד, ביים אריינפאהרען אין דער הויפט־שטאט די „פני" פון דער געזעלשאפט און נישט נאר די „פני" נאר אויך די געזעלשאפט אליין. וויל צעהנדליגער טויזענדער איינוואוינער, כמעט גאנץ ירושלים איז אין דער פריה ארויס אין די גאסען צו בעגעגנען דעם נייעם נציב. נישט קוקענדיג אויף דעם שלעכטען, גרויזאמען וועטער, זענען אלטע לייט, פרויען און קינדער, יודען און נישט־יודען, געשטאנען שעה'ן־ווייז אין דרויסען צו זעהן און צו בעגריסען דעם נציב. אזא ווארימע אטמאספער האט נאך קיין הויכקאמיסאר ביז־איצט נישט געהאט ארום זיך ביים אנקומען.

נאכמעהר: אזא גוטע פרעסע האט נאך קיינער נישט געהאט אין ארץ־ישראל. אין דעם טאג [illegible] טעגליכע צייטונגען (העברעאישע) וויל קיין אראבישע טעגליכע צייטונגען זענען אין לאנד נישטא, ארויס מיט ארטיקלען, בעגריסענדיג איהם שטארק אלס א[illegible] מיניסטראטאר און אלס מאן, וואס האט אין א [illegible] זיינע ערקלערונגען אין לאנדאן אונטערגעשטראכען, אז ער וועט רעגירען לויט'ן גייסט און טעקסט פונ'ם מאנדאט. נישט־קוקענדיג אויף אלע ענטוישונגען פון די לעצטע יאהרען, האט מיטאמאל ארויסגעשפראצט א טיפער גלויבען פון די הערצער פון א [illegible] יודענטום. עס איז מיטאמאל געווארען ליכטיגער אין אונזער נשמה. קיין איבערגעטריבענע האפנונגען, קיין משיח'אישע שטימונג ווי צוריק מיט 8 און א האלב יאהר ביי הערבערט סעמיועל'ס אנקומען; נאר א קלארע שכל'ישע האפנונג, אויף בעסערע צייטען אין דעם איצט מעגליכען מאסשטאב.

די שטימונג האט געהערשט אין די גאסען און צו א געוויסער מאס, אויך אין דער „סוכה", וואס איז ארראנזשירט געווארען אויף א פאר שטונדען ביים יפו־טויער פאר דעם קבלת־פנים פון דעם נציב. דער יפו'ער טויער איז א פיינער סימבאל. ער מיינט דעם מיטעל־פונקט, וואו אלט און ניי אין דעם הייליגען לאנד, וואו רעליגיעזע פיהרער און וועלטליכע נאטאבלען, אלע קאנסולען און פרעמדע לייט, א 400 מענער און פרויען זענען געווען אין סוכה. ארום און ארום איז געווען פרעהליך, די גאסען האבען געדרעשט פון די טויזענדער שול־קינדער מיט זייערע פעהנער, פון די פאליציי און סקאוט־איבונגען, ווען סער דושאן איז ארויף אויף דעם [illegible] אויסגעראוויירטען פלאץ אין דער סוכה, [illegible] האבען מיר פאר זיך דערזעהן א טיפישען ענגלענדער, א מאן, א דורכגעוואקסענעם, און דינעם, געזונד און קרעפטיג, נישט קיין [illegible] אויפ'ן עלטער און שוין גרויען קאפ, מיט א ליבליכען שמייכעל און פיל נאטירליכער, נישט קינסטלעכער פשטות און באלד האט ער ערווארבען די פערזענליכע סימפאטיע פון אלע אנוועזענדע [illegible], צו וואס דער נייער נציב [illegible] שטרעבט: ער וויל דאך ווירקען דורך פערזענליכען קאנטאקט, דורך געגענזייטיגע סימפאטיע.

און ער האט טאקע אנגעהויבען מיט פשטות און אן אנהערצינקייט. ער האט געזאגט אין זיין רעדע, אז ער האט שוין רעגירט אין עטליכע מדינות נאר אין קיין שום לאנד האט ער נישט געפיהלט א אזא שווערע לאסט פון פעראנטווארטליכקייט ווי איבערנעהמענדיג די רעגירונגס־מאכט אין ארץ־ישראל. עס איז נישט געווען קיין פוסטע פראזע: מען האט קלאר געזעהן, אז דער מאן פיהלט און מיינט ערנסט. ווי ערנסט און אויפריכטיג איז אויך געווען די צווייטע זיינע ערקלערונג: „איך בין א נייער מענש אין אייער לאנד. איך דארף ערשט יעדע זאך וויסען וועגען ארץ־ישראל און איהרע פעלקער לערנען".

דערנאך האט זיך אנגעהויבען אייגענטליך דער פראגראם־טייל פון דער רעדע. דער נייער נציב האט זיך אויסגעקליבען דעם מיטעלען וועג צווישען סעמיועל און פלומער: דער ערשטער אלס פאליטיקער, וואס איז געוואוינט צו אזעלכע זאכען, האט ביים אנקומען געהאלטען א לאנגע רעדע און אויסגערעכענט א גאנצע צעטעל פון רעפארמען, וואס ער קלויבט זיך דורכצופיהרען; דאגעגען האט דער צווייטער, אנ'אלטער סאלדאט, זיך בעגנוגענט מיט א פאר ווערטער, ערקלערענדיג, אז ער וועט זיך בעמיהען צו האלטען פרידען און ארדנונג אין לאנד.

סער דושאן טשענסלאר איז אין זיין אנטריטס־רעדע געווען קורצער פון סעמיועל'ן און לענגער פון פלומער'ן. ער האט אונטערגעשטראכען — און דאס איז געווען דער צענטראלער פונקט אין זיין רעדע — אז ער וועט רעגירען לויט ווי דער מאנדאט הייסט און אין די אינטערעסען פון יעדען איינציגען טייל פון דער בעפעלקערונג. דאס ערשטע איז א רמז אויף די יודישע נאציאנאלע היים און דאס צווייטע איז געזאגט געווארען צו בערוהיגען די אראבער.

נישט אנרופענדיג די יודען ביים נאמען, האט ער זיי געמאכט א קאמפלימענט. ער האט דערמאהנט דעם עקאנאמישען קריזיס פון די לעצטע יאהרען און געלויבט דעם מוט, מיט וועלכען די בעפעלקערונג האט דעם קריזיס איבערגעטראגען.

מיר האבען געהערט פון איהם אפענע און קלארע דיבורים. אז ער וועט „קאנצענטרירען די גאנצע אויפמערקזאמקייט אויף דער ענטוויקלונג פון די רייכטימער פונ'ם לאנד סיי דורך דער טעטיגקייט פון דער רעגירונג און סיי דורך שטיצען די פריוואטע איניציאטיווע". אלזא, קיין פאליטיק, נאר עקאנאמיק אליין! אלזא קיין פאר'אמעגט אדער אנדערע פאליטישע טאטען! און דער צוואנג צו [illegible] די פריוואטע איניציאטיוו מיינט ווידער דער עיקר יודען, וויל ווער שטרעבט עפעס צו טון, צו שאפען אין לאנד, אויב נישט דער אינדוסטריעלער, דער יודישער לאנדווירט, סוחר און בויער?

אן אפענער ציוניסטישער אדער פרא־ציוניסטישער פונקט אין סער דושאן טשענסלאר'ס רעדע איז געווען די שטעלע וועגען אימיגראציע. ער האט געזאגט, אז די עקאנאמישע ענטוויקלונג איז נויטיג, סיי כדי דאס לאנד זאל זיין אימשטאנד אויסצוהאלטען א גרעסערע בעפעלקערונג און סיי כדי צו מאכען די איצטיגע איינוואוינער פערמעגליכער, אלזא, קורץ און שארף ארויסגעזאגט א מיינונג, אז מען דארף האבען א גרעסערע בעפעלקערונג אין ארץ־ישראל.

דעם צווייטען טאג האט סער דושאן טשענסלאר געהאט א גוטע פרעסע: די העברעאישע צייטונגען האבען געלויבט זיין רעדע און געפינען אין איהר א גוטע האפנונגספולען אנהייב. דאגעגען זענען די אראבער נישט צופרידען.

(יט"א) **ש. שווארץ**

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען. מענער־שוועכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.

נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אווו.

נחום ליפּאָווסקי

אין ווילנע איז געשטאָרבּען דער בּעקאַנטער יודישער טעאַטער־טוער און רעכענמייסטער נחום ליפּאָווסקי.

נחום ליפּאָווסקי איז געבּוירען געוואָרען אין יאָהר 1874 אין שטעטעל גיעסוויז בּיי אָרטאָדאָקסישע עלטערען. צו 9 יאָהר איז ער געבּליבּען אַ יתום, אַ פּאָר יאָהר האָט ער זיך געוואַלגערט אין דער פרעמד, לערנענדיג רעליגיעזע לימודים בּיז ער האָט זיך דערשלאָגען קיין ווילנע. צו 16 יאָהר האָט ער זיך אָנגעהויבּען אָפּצוגעבּען מיט וועלטליכע בּילדונג. די דאָזיגע בּילדונג האָט איהם שפּעטער אַלס פרייען צוהערער דערפיהרט צום דאַרמשטאַדטער פּאָליטעכניקום, וואו ער איז אויך ענטדעקט געוואָרען אַלס זעלטענער זכרון־פענאָמען.

זיין טעאַטראַלע קאַריערע האָט ער אָנגעהויבּען צו פופצעהן יאָהר: ער איז דאַן אָנגעקומען אין דער מאָסקווער פילהאַרמאָניע, אין דראַמאַטישען קלאַס אונטער שעטאַקאָווס אָנפיהרונג. נאָכ'ן ענדיגען די שול האָט ער געשפּילט אין ניעזלאָביע טעאַטער אין ווילנע. אויף דער רוסישער בּיהנע האָט ער געשפּילט עטליכע יאָהר, און אין יאָהר 1905 איז ער אַריבּער אין יודישען טעאַטער.

דער מצב פון יודישען טעאַטער איז דאַן געווען זעהר אַ שלעכטער מאַטעריעל און גייסטיג. קיין יודיש האָט ער נישט געקענט שפּילען, נאָר „דייטש", ער האָט דער ערשטער אויסגעפּועלט די יודישע אַנערקענונג פון דער יודישער שפּראַך אויף דער בּיהנע. אין יאָהר 1908 האָט ער געגרינדעט אין ווילנע דעם יודישען פאָלקס־טעאַטער, וועלכער האָט געשפּילט בּיז 1915. אויף די בּרעטער פון דעם דאָזיגען טעאַטער זענען דורכגעגאַנגען די גרעסטע יודישע אַרטיסטען.

ווען ס'איז אויסגעבּראָכען די מלחמה האָבּען מיט אַלע גזירות אויף יודען, זיך אַ שאָט געטון, צרות און פּורעניות אויך אויפ'ן יודישען טעאַטער; ווידער פערווערט שפּילען יודיש. ליפּאָווסקי איז נישט געבּליבּען געפאַלען און אַוועקגעפאָהרען מיט זיין טרופּע אין כאַרבּין, די אינטערנאַציאָנאַליזירטע שטאָדט, וואו אַ סך יודען האָבּען זיך אין יענער צייט בּעזעצט. נאָכ'ן צוריקקעהר קיין רוסלאַנד האָט ער געשפּילט אין כאַרקאָוו, וואו ס'האָט איהם דערווישט די רעוואָלוציע. אין יאָהר 1918 איז ער צוריקגעקומען קיין ווילנע, וואו ער האָט בּעגייט דעם פאָלקס־טעאַטער. צו יענעם פּעריאָד פון ליפּאָווסקיס טעטיגקייט געהערט מאָרעווסקיס אַריבּערגעהן אויף דער יודישער בּיהנע. אונטער ליפּאָווסקיס דירעקציע האָט דער בּעריהמטער קינסטלער געווירקט אַלס רעזשיסאָר און אַקטיאָר.

פון ווילנע האָט ליפּאָווסקי אַריבּערגעוואַנדערט קיין קאָוונע און מעמעל און פון דאָרט קיין ענגלאַנד און אַמעריקע, וואו ער ווערט, אַ דאַנק אַ רייה אויפטריטע אין אוניווערזיטעטען און אינסטיטוטען, בּעריהמט אַלס פענאָמענאַלער בּעל זכרון.

צוריקגעקומען פון אַמעריקע האָט ער אַ געוויסע צייט פערנומען דעם פּאָסטען פון אַ קאַפּיטאַן פון אַמעריקאַנער רויטען קרייץ און אַלס אַזעלכער זיך בּעטייליגט אין דער הילפס־אַקציע בּעת דער ערשטער שאַרפסטער נאָכמלחמה'דיגער נויט. אין יאָהר 1925 האָט ער געגרינדעט, מיט געוואַלדיגער אָנשטרענגונגען, דעם יודישען פאָלקס־טעאַטער אין ווילנע, פון וועלכען ער פערבּליבּט דירעקטאָר בּיז'ן לעצטען טאָג. בּלויז די שווערע קראַנקהייט און פערשיעדענע אומאַנגענעהמע אומשטענדען האָבּען איהם די לעצטע צייט נישט דערלויבּט דירעקט זיך צו בּעטייליגען אין דער אָנפיהרונג פון זיין ווערק — דעם יודישען פאָלקס־טעאַטער אין ווילנע.

אין די ווילנער געזעלשאַפטליכע און טעאַטער־קרייזען האָט מען זיך געגרייט איינגיכען צו פייערען דעם 35־טען יובל פון נ. ליפּאָווסקיס סצענישער טעטיגקייט. צוליבּ זיין קראַנקהייט (אַסטמע, סקלעראָז) איז די פייערונג אָפּגעלייגט געוואָרען. לעצטענס האָט זיין געזונדצושטאַנד זיך שטאַרק געבּעסערט, נאָר ער האָט געכאַפּט אַ צוקיהלונג און האָט פון אַ שטאַרקען אַטאַק פון אַסטמע אויסגעהויכט זיין נשמה.

„ווי שטאַרק עס קלאַפּט מיין האַרץ"

אַ יונגע שוישפּילערין דערצעהלט וועגן איהר ערשטען אויפטריט.

דער אינטערעסאַנטסטער מאָמענט אין מיין טעאַטער־לעבּען איז נאָך אַלץ מיין ערשטער אויפטריט. ער איז מיר אַראָפּגעפאַלען ווי פון הימעל, און די גאַנצע זאַך לייענט זיך ווי אין אַ מעשה־בּיכעל.

איהר האָט דאָך מסתּמא געלייענט וועגן דעם אַקטיאָר אָדער אַקטריסע, וואָס האָט יאָהרען לאַנג געוואַרט און געוואַרט אויף אַ געלעגענהייט צו שפּילען אַ וויכטיגע ראָלע, און די געלעגענהייט איז אַלץ נישט געקומען. פּלוצלינג — אַזוי דערצעהלט זיך אין דער מעשה האָט עפּעס געטראָפען מיט דעם הויפּט־אַקטיאָר אָדער מיט דער הויפּט־אַקטריסע, און די געוואַרטע געלעגענהייט האָט זיך בּעוויזען. און אַזוי איז „דער" אָדער „די" געוואָרען אַלגעמיין בּעקאַנט.

אָט דאָס האָט פּאַסירט מיט מיר, איך קאָן נישט זאָגען, אַז איך האָבּ לאַנג געוואַרט אויף דער געלעגענהייט צו ווערען אַנ'אַקטריסע, ווער שמועסט שוין ווערען אַ פּרימאַדאָנע. איך פלעג אויפטרעטען אויף קאָנצערטען און זינגען פערשיעדענע נומערן. וועגען אַ בּיהנע־קאַריערע האָבּ איך בּכלל ווייניג געטראַכט. אפשר אַמאָל אין דער שטיל געחלומט וועגען דעם, מיין פאָטער, דער בּעקאַנטער אַקטיאָר, מייזעל, האָט גאָרנישט געוואָלט, אַז זיין טאָכטער זאָל געהן אין זיינע דרכים און שפּילען טעאַטער. ער האָט געוואָלט פאַר מיר אַנ'אַנדער לעבּענס־וועג אָבּער אַז דער שיקזאַל וויל — וואָס קאָן מען זיך העלפען?

האָט דער שיקזאַל געוואָלט, אַז עס זאָל ווערען פריי די ראָלע פון דער פּרימאַדאָנע אין דער אָפּערעטע „מענדעל אין יאַפּאַן", אין דעם נעשאָנאַל טעאַטער. עס איז געווען מיט אַ פיר־פינף סעזאָנען צוריק. מיין מאַן, אָלשאַנעצקי, איז געווען פערנומען מיט אַ פּראָבּע און איך האָבּ געוואַרט אויף איהם. פאַלט ער מיט אַמאָל אַריין און זאָגט: „בּעלאַ, דאָ האָסטו די געלעגענהייט. מוזט שפּילען „טאַניע" די הויפּט־ראָלע".

אַ קאַלטער שווייס האָט מיך בּאמת בּעדעקט. אויפטרעטען צום ערשטען מאָל אין אַ גרויסען טעאַטער, און אין ניו־יאָרק? עס איז געווען אַ גרויסע געוואַגטקייט. וואָלט איך כאָטש געדאַרפט אויפטרעטען אין פילאַדעלפיא, אין אַנ'אַנדער שטאָט פון דער פּראָווינץ, איך קאָן דאָך נאָך דורכפאַלען. האָבּ איך געזאָגט, און וואָס וועט זיין מיט מיר, אַז „גאַנץ ניו־יאָרק" וועט וויסען וועגען דעם?

אָבּער מיין מאַן איז צוגעשטאַנען צו מיר. דער פערשטאָרבּענער סאַנדלער האָט מיך אויך דערמוטיגט, און איך האָבּ ריזיקירט.

די נאַכט פון דער אויפפיהרונג וועל איך קיינמאָל נישט פערגעסען. איך רעד שוין נישט וועגען נערוועזיטעט. דאָס איז זעלבּסטפערשטענדליך. אָבּער איך האָבּ גלאַט נישט געוואוסט אויף וועלכער וועלט איך בּין. איך בּין געזעסען אין מיין צימער, ווי אין אַ חלום. מיט'ן זינגען האָבּ איך געטראַכט, וועל איך זיך שוין אַן עצה געבּען. אָבּער איך מוז דאָך זיין אַנ'אַקטריסע. איך מוז דאָך שפּילען אויך. און איך האָבּ דוקא געוואָלט זיין א גוטע אַקטריסע. דאָס שפּילען איז בּיי מיר אַלעמאָל פּונקט אַזוי וויכטיג, ווי דאָס זינגען. און קיין שוישפּילערישע מאַהן זיך ווי ה' ראָטשטיין, מיט וועמען איך האָבּ ערפאַהרונג האָבּ איך גאָרנישט געהאַט. איך דערבּעדאַרפט צוזאַמען אויפטרעטען, האָט מיך געראַטען צו האַלטען אַ בּוך אין דער האַנד, ער האָט דאָס געטון אויס מורא, אַז איך וועל נישט וויסען וואָס צו טון מיט די הענד — דאָס שטענדיגע פּראָבּלעם פון די אָנפאַנגענדיגע שוישפּילערס. אָבּער איך האָבּ זיך אָפּגעזאָגט צו נעהמען דאָס בּוך. איך מוז קאָנען שפּילען אָהן אויסערליכע און געקינצעלטע הילפס־מיטלען, האָבּ איך זיך געזאָגט.

מיין פאָטער האָט מורא געהאַט צו קומען צו מיין אויפטריט. ער איז געווען צו נערוועז, צו אומרוהיג וועגען מיר. ער האָט זיך נאָר געבּעטען: „טאָכטער לעבּען, פערשעהם מיך נישט, געדענק, אַז דו דאַרפסט נישט בּלויז זינגען, נאָר אויך שפּילען."

מיין פאָטער וואָלט בּכלל בּעשטאַנען, אַז איך זאָל נישט זיין קיין פּרימאַדאָנע נאָר פּשוט אַ דראַמאַטישע שוישפּילערין.

איך בּין אַרויס אויף דער בּיהנע און גלייך אָנגעפאַנגען צו זינגען, די ערשטע ווערטער פון מיין ליד זענען צופעליג געווען „ווי שטאַרק עס קלאַפּט מיין האַרץ". און ווירקליך, קיין בּעסערע ווערטער און קיין אמת'ערע, וואָלט דערמאָלט קיינער נישט געקענט צוטראַכטען פאַר מיר. ס'האַרץ איז געגאַנגען אַרויף און אַראָפּ און מיר האָט זיך אויסגעוויזען, אַז מען הערט דאָס שלאָגען אויפ'ן לעצטען זיץ פון דער גאַלעריע. פאַר מיינע אויגען האָבּ איך געזעהען דעם עלעקטרישען שילד, וואו מיין נאָמען איז צום ערשטען מאָל אַרויסגעשטעלט געוואָרען מיט גרויסע פאַקען ליכטער, ווי אַזוי, ווי אַזוי האָט עס פּאַסירט? האָבּ איך זיך געפרעגט, און איך האָבּ געזונגען און געשפּילט.

דער רעזולטאַט? איך בּין שוין פערבּליבּען אין נעשאָנאַל טעאַטער. עס איז געוואָרען מיין היים. דער עולם האָט מיך דאַן זעהר וואַרעם אויפגענומען. און כאָטש איך האָבּ נישט געוואוסט צי די אַפּלאָדיסמענטען האָבּען טאַקע מיר געהערט, האָבּ איך אָבּער געזעהען אין די אויגען פון מיין מאַן, פון סאַנדלער, און אַנדערע, אַז קיין צרות האָבּ איך קיינעם נישט פערשאַפט.

עס איז פּונקט ווי „אין די בּיכער". איך האָבּ זיך בּכלל נישט וואָס צו בּעקלאָגען. מיין וועג צו די טעאַטער־בּרעטער איז מיר אָנגעקומען לייכט, הלואי ,ווייטער.

בעלאַ מייזעל.

צום קאַרנאַוואַל

עמפּפעהל איך דער געעהרטער קונדשאַפט די נייעסטע

פראַנצויזישע פערפומען, טואַלעט־זייפען,

פודער, קעלנישע בּלומען־וואַסערן

ווי אויך אַ רייכע אויס־וואַהל פון אַלע אַרט קאָסמעטיק

צו שטוינענד בּיליגע פּרייזען.

Perfumerja J. DRUKIER

ZAWADZKA 11, tel. 75-92.

פאַר ענגראָסיסטען — ראַבּאַט. פאַר ענגראָסיסטען — ראַבּאַט.

אַליבּעס־אַוואַנטורע.

(פּאַריזער הומאָרעסקע)

דער וואַרימער אָפענער בּליק האָט רוהיג אַפערגעקוקט פון די דין אַרויסגעשאַרצטע בּרעמען. כּמעט אַ פרומער בּליק. עס האָט געקענט הייסען: — אָבּער ווי וואַגט איהר זיך? — עס האָט אויך געקענט זיין: — ווי לאַנג נאָך וועט איהר מיך אַזוי אָנקוקען? — הויבּט שוין אַמאָל אָן! — אַלענפאַלס די ווייס נאַקעטע האַנד האָט כּסדר אַרויסגעריצט פונ'ם שוואַרצען אויסגעשניטענעם קלייד, און דער פיינער פּאַרפומען־דופט האָט געטראָגען זיך אַרום ווי אַ לייכטער קיהלער זיסער ווינט, וואָס גלעט און רייצט און שמידט צו צו זיך.

נאָר דער וואַרשעווער יונגערמאַן איז געזעסען געגען איהר, נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל פערריכט זיין קראַוואַט און אָהן אויפהער געקוקט אויף איהר מיט גרויסע צופּעפּעטע אויגען און נישט גערירט זיך פון אָרט.

די יונגע פרוי האָט גענומען אַרומקוקען זיך אין קאַפע און אַזוי, כּמעט אומבּעמערקבּאַר צו איהם זיך אויסגעקעהרט און אַזוי לייכט, פלינק איהם דין אַרויסגעשמייכעלט, האָט ער געענטפערט מיט אַ נאַריש־וואַטען געלעכטער, האָט זי שטיל אַ זאָג געטון: „אַלאָר?" האָט ער אומגעשיקט אַ קוועטש געטון מיט די אַקסלען — מען קען זיך צוזעצען? — האָט זי אַזוי שמייכלענדיג נישט געזאָגט: ניין! און ער צו — דערפיהלט נעבּען זיך אַ וואַרימען נאַבּעלדיגען יונגען גוף און גלייך פאַר אַלע אין קאַפע אין די אויגען זי געוואָלט אַרומנעהמען. האָט זי איהם אַ קניפּ געטון אין האַנד: — יונגערמאַן איהר זענט צו שנעל? — איז זי איהם נאָך מעהר געפעלען, און ער האָט אַרויסגעשאָסען מיט אַ גראָבּ נאַריש וואָרט, פון וועלכען ער אַליין איז רויט געוואָרען. זי איז בּלאַס געוואָרען ווי קרייד און איהם אַריינגעזאָגט: מסיע, איהר האָט שטאַרק אַ טעות געהאַט! האָט ער נאָך אַ צווייט וואָרט געזאָגט, נאָך אומגעלומפּערטער און גרעבּער פונ'ם ערשטען. איז זי נאָך מעהר בּלאַס געוואָרען, מיט די ציינער צונויפגעבּיסען בּייזע רינגע זיסע ליפּעלעך און אַ הויבּ געטון דאָס פיין געשניצטע הענטעל, אַז דער בּחור האָט אַזש פערייטער נאָך געפעסנט די אויגען — נאָר אין דער מינוט איז צוגעקומען דער מעטר־ד־האָטעל און ערהיירדיג זיך פערנייגט: — וואָס מאַדאַם וועט איהר געניסען לכבוד „רעווייאָן"? (ווייגאַכטען) — האָט זי נאָך אַ בּלאַסע, אַנ'אויפגערעגטע אַ זאָג געטון, אַ טייערער שאַמפּאַניער מאַרקע און ווייך און וואַרים אַראָפּגעלאָזען דאָס אויפגעהויבּענע הענטעל אויף דעם וואַרשעווערס האַנד.

ער האָט קיין רגע נישט געצווייפעלט אין דער מאַכט פון מענערישער בּרוטאַליטעט און הייס און נאַס געקושט איהר האַנד בּיז הויך אין אָרעם.

אַז זיי האָבּען שוין געהאַט אויסגעטרונקען אַ סך עלמי־ע גלעזלעך, און דער וואַרשעווער האָט שוין צו צוויי און צו דריי מאָל איבּערגעזאָגט אַלע גראָבּע בּולוואַר־ווערטלעך האָט יונגע פרוי דייטליך געפיהלט, אַז זי האָט שוין דעם קאַוואַליר, נאָר אַז זי האָט דערזעהן, ווי בּלאַס ער איז געוואָרען, ווען מען האָט איהם געבּראַכט די רעכנונג פאַר דעם אויסגעטרונקענעם וויין, און זי האָט נאָר אַ וואָרף געטון אַ דיסקרעטען בּליק אין זיין פּאָרטפעל און דערזעהען, אַז ער איז כּמעט ליידיג — האָט זי איהם שוין געהאַט איבּערגענוג. זי האָט מיטאַמאָל דערפיהלט ממש אַנ'עקעל צו איהם. פּשוט נישט געקענט פערטראָגען זיין בּעריהרונג. זי האָט אַ קוק געטון אויפ'ן זייגער: איינס פאַרטאָג! און בּיטער אַ טראַכט געטון: מיט אַזאַ שנאָרער פערבּרענגען דעם „רעווייאָן"?

זי האָט איהם גענומען דאַנקען פאַר דעם אָוונט און ענטשולדיגט זיך: זי מוז אַהיים געהען, איהר מאַן...

— וואָס? — דער וואַרשעווער האָט זיך אַזש גענומען ציטערן — און מיט כּוחא אַ טראַכט געטון וועגן דעם פּרייז פונ'ם שאַמפּאַניער — גאָרנישט! — זי וועט אַוועק מיט גאָרנישט? —

— ניין, ניין! — האָט ער מיט אימפּעט גענומען צושטעהן — וועסט נישט אַוועק פון מיר, היינט ביזוי מיינע! —

— מיין טייערער — האָט זי שטיל גערעדט — מאָרגען, מאָרגען פינף נאָכמיטאָג וואַרט אויף מיר. היינט מוז איך אַהיימגעהען...

— ניין, אַפילו פאַר'ן פּרייז פון מיין לעבּען — האָט דער וואַרשעווער גענומען זיך היצען.

— וועסט דאָך מיך נישט צווינגען ,אַנ'עהרליכע פאַמיליען־פרוי! —

נאָר דער וואַרשעווער האָט זי פעסט געהאַלטען אין זיינע אָרעמס ,געווען בּערוישט פונ'ם ווין, פון איהר וואַרעמקייט, פון איהר פּאַרפום.

זי האָט אַ סך מאָל געקנייטשט דעם שטערן, געגלעט דעם „פערליבּטען", בּיז מיטאַמאָל האָט איהר אַ בּלי' געטון אַ געדאַנק און זי האָט אַ דערפרייטע איהם אַ זאָג געטון:

— קום!

און אַז זיי זענען געזעסען אין אויטאָמאָבּיל האָט זי זיס און פייערליך איהם גערעדט:

— אָבּער אַלעס, וואָס וועט די נאַכט צווישען אונז פּאַסירען? זאָלסט קיינעם קיינמאָל נישט אויסזאָגען? — —

— ניין, ניין, — האָט דער וואַרשעווער געקושט איהרע הענד.

— און וועסט קיינמאָל נישט וועלען וויסען, ווער איך בּין?

— קיינמאָל! איז דער וואַרשעווער געווען ערייצט פון דער געהיימנישפולקייט.

— אויבּ נישט, שפּילסט זיך מיט דיין לעבּען!

— שערי, מיינע! — האָט דער בּחור געצאַבּלט פון אומגעדולד.

— טאָ געדענק! — און זי האָט אַ קלאַפּ געטון דעם שאָפער. דער אויטאָ האָט געסטאָפּט נעבּען אַ רייך הויז נאָהענט פונ'ם בּולאָנער וואַלד.

— קום אַראָפּ!

דער בּחור האָט נייגעריג און מיט שרעק געקוקט אַרום, און אין מח האָט איהם געשווינדעלט אַ ראָמאַנטישע אַוואַנטורע. דער אויטאָ איז אָפּגעפאָהרען. זיי זענען בּיידע געבּליבּען שטעהן פאַר דעם רייכען הויז. זי האָט אַ ווייז געטון מיט דעם פינגער אויף די ליפּען: — שאַ, שטיל! צוגעגאַנגען צום טויער פונ'ם הויז, אויפגעהויבּען די האַנד צום גלעקעל און מיטאַמאָל צוריק אַראָפּגעלאָזען און שטיל איהם איינגערוימט:

— טו אויס די שיך! — —

— וואָס? — האָט דער בּחור זיך געוואונדערט, — עס איז דאָך נאַס.

— דער קאָנסיערזש וועט הערען — האָט זי נישט אויפגעהערט צו רעדען — שנעל — נו —

די אַוואַנטורע איז שוין געווען פערשפּילט — און דער וואַרשעווער איז געבּליבּען שטעהן מיט בּיידע שיך אין האַנד. אין דער מינוט האָט דער טויער זיך געעפענט.

— אַריין! אַריין! — האָט זי איהם געאיילט. ער איז אַריין.

דער טויער האָט זיך פערמאַכט הינטער איהם. ער איז געבּליבּען אין דער פינסטער. ער איז געשטאַנען אויף אַ קאַלטען נאַסען בּאָדען און געהאַלטען בּיידע שיך אין די הענט. די פרוי איז נישט געווען נעבּען איהם. ער האָט אַ רוף געטון: — „שערי!" נאָר שערי האָט פון דער גאַס אַ לאַך געטון: — בּלייבּ, בּלייבּ! — און ער האָט געהערט, ווי טריט דערווייטערען זיך.

נאָר אין דעם מאָמענט איז דער טויער פול געוואָרען מיט ליכט. פון אַ טירעל איז אַרויס אַ מאַן אין הינטער־וועש מיט אַ רעוואָלווער אין האַנד. דערזעהען דעם בּחור אין די זאָקען, האָט דער קאָנסיערזש אַ געשריי געטון: אַ גנב! די הענט אַרויף! אַ נישט שיס איך! — פון אַלע זייטען האָבּען זיך אַ לאָז געטון האַלבּ נאַקעטע שרעקיגע מענשען, מיט שטעקענס, רעוואָלווערן, מעסערס, אין די הענט. עס איז געוואָרען אַ געשריי, אַ טומעל. האָט דער וואַרשעווער גענומען רעדען, איז דאָס געשריי געוואָרען גרעסער: — וואָס אַנ־אויסלענדער, אַנ'עמיגראַנטשע! אַ גנב! — שלאָגט! מסית'ט איהם, לערענט איהם אָן! —

און דער וואַרשעווער איז אַוועק אין אַרעסט בּיז פאַרטאָג.

פעלץ=ווארען
קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף
די בעקוועמסטע בעדינגונגען
גאר ביי דער לאנג=יעהריגער פירמע
ל.ב. פעפער, ווסכאדניא 42. טעלעפאן 04=78.
בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן ארט.
די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רעיעל.

ווארנונג!
אזוי ווי עס האבען זיך בעוויזען אין שטאט פערשידענע נאכגעמאכטע
פעלד=בעטען, מאך איך בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום, אז די
עכט= בעטען עכט=
פאטענטירטע פאטענטירטע
זענען פערזעהען נאר מיט דער שוץ-מארקע
PALMA-PATENT
פאר וועלכע מיר זענען פעראנטווארטליך ביז 3 יאהר.
— צו בעקומען אין אלע געשעפטען. —
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל=בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל=קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך,
טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך
מעטער=מאס, אויף רעדלעך.
מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע.
קאזעטקעס און טאפטשאנעס.
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס אדער ברוין 17 זל., פאלאווע-בעטלעך 14 זל.
רעיעלע בעהאנדלונג. :: פאבריקס=פרייזען. :: זעמטליכע רעפעראטורן.
הזרט.! לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל!

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נאכמיטאג פון 6—8 אווענט

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
[illegible]
צוריקגעקערט

לעכער
מאשינאווא
ווערען אנגענומען אויסצו-
נייהען צו ביליגע פרייזען
ביי ג. נארדמאן
29 צעגעלניאנא 29

קלישעס
צום
דרוקען
און צייכענונגען

די איינציגע יודישע
קלישע-פאבריק
„GALWANO"
TEL.57-68. PIOTRKOWSKA 101

אטיקעטיגע פערקויפערין
אין א בעסער שיך-געשעפט, ווערט געברויכט. —
אפערטען אונטער ליט. „J." אין אדמ. פון דער צייטונג

44 וויכטיג פאר מחותנים 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאר איהר איבערציינגט אייך נישט און מיין מעבעל-געשעפט
גדאנסקא (דלוגא)
44 Ch. LAZNIK, tel. 62-56 44
נאר בא מיר קאנט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און ביליג.
בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען און צאהל די העכסטע פרייזען.
44 קומט און איבערציינט אייך! 44

לאטעריפט-ביורא
ב. האכבערג פאנסקא 3 טעל. 36-77
ווערט אלע ארט געוויכליכע און שטייער-אנגעלע-
גענהייטען אין אלע אמטען אויך אויף לאדזער וואיע-
וואודזטווא רעיעל און פינקטליך.
בעמערקונג: ווענען פערשידענע שטייער-פראגע
נעהמט איך פערזענליך אן צווישען 5—6 נאכמיטאג.
כ'קויף אוים פאטענטען אויפ'ן יאהר 1929.

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט
St. GELBERG
פאבריצנא 15, טעל. 08-31.
[illegible]
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 16.
Od poniedziałku, dnia 17-go do poniedziałku, dnia 31 grudnia 1928 r. wł.
Program świąteczny!
Dla młodzieży i dorosłych:
„SZALEŃCY"
Dramat w 10 aktach z cyklu „My pierwsza Brygada"
W rolach głównych: Irena Gawęcka, Marjan Czauski, Jerzy Kobusz, Al. Starża, Bolesław Szczurkiewicz, Marek Oróg.
Następny program: „SERCE"

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
האט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5
נעהמט אן פון 8 — 10 פריה און פון 5—9 אין אווענט
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

אכטונג, ליבהאבער פון יודישן בוך!
דעם גרעסטען אויסוואהל פון יודישע ביכער
פון אלע פערלאגען, אינלענדישע און אויסלענדישע,
קאנט איהר בעקומען אין די איינציגע יודישע
בוכהאנדלונג אין לאדז פון
נ. בערלינסקי, אלט-שטאט נומ' 12
(עקע קאשמשעלנע).
שטענדיג אויף לאגער אלע אויסגאבען, געבונדען
און אומגעבונדען, בילדער, פיעסען, איינאקטערס און
נאטען. א ספעציעלער אויסוואהל פון ביכער אויף מתנות
פאר קינדער און דערוואקסענע. צו בעקומען אויך
יהואש'ס חומש און תנ"ך.
גינסטיגע בעדינגונגען! גרויסער ראבאט!
בעמערקונג: יעדער, וואס קויפט פאר 10 גילדען ביכער,
בעקומט אלס פרעמיע צוויי ביכער: ה. ל. פוקס — „דורשטיגע
לעטער" און בראדערזאנ'ס „שווארצע פליטערלעך".

מעבאנ. שלאסעריי און שווייסעריי
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstantynoswka 11.
(Róg Zachodniej)
כ'נעהם אן אלערהאנד שלאסעריי-ארבייטען
ביליגע פרייזען און מיט פינקטליכער אויספיהרונג.
פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען
און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און
אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסילויומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגי-
שע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — — —
פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נאכמיטאג
נעהמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— — בעזונדערע ווארטע-צי ער פאר פרויען. — —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-92
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און
הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינדערליכע
קראנקהייטען. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג.
צוריקגעקעהרט.

דער שווארצער וואלף

(ראמאן).

(30

דער קינסטלער סאליארטשיק איז נאך א בחור, און ער וואוינט אליין - האט וולאדעק שנעל צו-געשטעלט — צו איהם קומען בלויז צוגעהן מאדעל-מיידלעך, און א פריילין, וואס רוימט די צימערן, דעריבער האלט ער נישט ביי זיך קיין משרתים. מיט אייער ערלויבעניש, וועל איך אייך איינאר-דענען אויבן; מ'דארף זיך אין יענעם צימער אויפהאלטען אויף די טרעפען.

ער האט איהר בעוויזען א שמאל געדרייט טרעפעל, וואס האט געפיהרט אויבען, און אנגע-צונדען די עלעקטריע.

— איך מיין, אז דא וועט אייך זיין בעקוועם... דא איז א גאנץ ווייכע קאנאפע, און די טיר קאנט איהר פערשליסען אויף א שלאס. איך וועל זיך איינארדענען אונטען... און איצט, פריילין דזשיי-קאבס... נאר אפשר דארפט איהר נאך עפיס?

דאס מיידעל האט געענטפערט מיט א שוואך צושטראגען שמייכעל.

מיר און ווילפנלאז האט זי זיך אראפגעלאזט אויפ'ן ווייכען, ברייטען פאטעל.

איהרע אויגען האבען פרומגעבלאנדזשעט פון די בעצירטע ווענד אויף וולאדעק'ן און פון וולא-דעק'ן אויפ'ן הויכען באלקאן, און ווידער אויף וולאדעק'ן...

— איך בין זעהר צובראכען, — האט זי זיך מודה געווען — איך בין נאך א סך מידער, ווי איך האב זיך פארגעשטעלט... איך וועל פעסט שלאפען. ווען איהר ווייסט כאטש, ווי איך בין צו-פרידען, הער לעמאן... איך האב בנאמנות זיך ישט פערדינט אויף אזא אויפמערקזאמקייט און גוטסקייט מצד אייך. אהן אייך ווייס איך נישט, וואס עס וואלט איצט מיט מיר געווען...

— רעדט נישט וועגען דעם, — האט ער זי אפגעשטעלט, פערשעמענדיג זיך פלוצים פאר זיינע נישט-דעצידירטע געפיהלען — האט מיר א גוטע נאכט, פריילין דזשייקאבס! —

ער האט זיך ארונטערגעלאזט מיט'ן טרעפעל, און קוים געהערט, ווי זי האט איהם שטיל גע-ענטפערט:

— א גוטע נאכט!

אראפגעהענדיג אונטען האט ער נאך געהערט, ווי אויבען האט א קנאק געטון דער שליסעל אין טיר, און ארויסנעהמענדיג אליין א שליסעל פון טאש, האט ער זיך געגרייט צוצושליסען די אונ-טערשטע טיר פון אטעליע.

— צו אלרי שווארצע יאהר! האט ער ארויס-געבראכט אומדעצידירט — דאס דאזיגע מיידעל קאן דאך נישט זיין קיין פערברעכערין! ס'איז אונמעגליך צו זאגען ליגען מיט אזעלכע אויגען, ווי זי האט... און פינדעסטוועגען... און דאך... אך, צום טייוועל! וואס טוט זיך עס מיט מיר? שוין-זשע הויב אן צו ווערען אלט?.. וואס הייסט עס עפיס, מורא-האבען אנצונעהמען פארזיכטס-מיטלען געגען פעררעט מצד א פרוי, וואס איך קאן נישט?... דאס איז אודאי בלויז דערפאר נאר, ווייל ביי איהר איז א שיין פנים'ל און א רחמנות'-דיגער אויסזעהן!.. טפשות!.. מ'דארף זיך, ברודער-לעבען אריינגעהמען אין די הענד! שטארקען זיך!

ער האט פארזיכטיג שטיל צוגעמאכט און צוגעשלאסען די טיר, אריינגעלעגט דעם שליסעל אין טאש, קאנטראלירט אלע טירען און פענסטער אינ'ם הויז, און מיט שווערע שריט איז ער אוועק אין דעם שלאף-צימער פון זיין חבר, דעם קונסט-מאלער.

צוקומענדיג צו דעם בעט, האט ער זיך לוס-טיג אראפגעלאזט אויף די קישענס, און איז איינ-געשלאפען, ווי א דער'הרג'עטער.

קאפיטעל צוועלף.

דערוואכונג.

עס איז שוין געווען שפעט פארנאכט, ווען וולאדעק האט זיך אויפגעכאפט פון טיפען שווע-רען שלאף.

אין גאנצען קערפער האט ער געפיהלט א שארפע מידקייט; הענד און פיס האבען איהם גע-בראכען; דער מוח האט שלעכט געארבייט; אין די אויערען האט איהם גערוישט; און די צונג האט זיך פויל בעוועגט אינ'ם פערטריקענטען מויל.

אין משך פון עטליכע מינוט איז ער געלע-גען, נישט-ריהרענדיג זיך פון ארט, מיט אפענע אויגען קומענדיג פאמעליך צו זיך, און דערמאה-נענדיג זיך, וואס מיט איהם האט אלץ פאסירט אין די פערגאנגענע צוויי טעג.

א מאדנע זאך — אבער דער ערשטער געדאנק זיינער, איז געווען דער געדאנק וועגען דעם מיי-דעל, וואס איז פערשלאסען אויבען אין אטעליע.

דערנאך האט ער זיך דערמאנט, אז ער איז שוין איצט נישט וולאדעק לעמאן, אז פאר איהם האט זיך מיט'ן היינטיגען פריהמארגען אנגעהויבען א נייע לעבען...

מיט א זיפץ פון פערדרוס האט ער זיך אויפ-געהויבען פון זיין געלעגער, און א קוק געטון אויפ'ן זייגער.

די אויגען האבען זיך איהם ברייט געעפענט: עס קאן נישט זיין, אז עס איז שוין פינף פאר-נאכט...

שוין-זשע איז ער אפגעשלאפען צוועלף שעה נאכאנאנד?

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

30 זונטאָג — י״ח טבת תרפ״ט

דעצעמבער

זון-אויפגאַנג 7.44

זון-אונטערגאַנג 3.28

שרעקליכער מאָרד און זעלבסטמאָרד

שיסט זיין געליבטע און זיך אַליין.

אַ שרעקליכע טראַגעדיע האָט זיך אָפּגעשפּילט אויף קאָפּערניק נאָס 33, וואו דער 40-יעהריגער וולאַדימיערוש וואָיצעכאָוויטש האָט געשאָסען זיין 27-יעהריגע געליבטע, וויקטאָריאַ הערץ, און נאָכדעם זיך אַליין געשאָסען.

די סיבה פון טראַגישען מאָרד און זעלבסטמאָרד איז געווען אייפערזוכט.

וואָיצעכאָוויטש האָט געלעבט מיט זיין געליבטער 3 יאָהר. די גאַנצע צייט איז צווישען דעם פּאָרפאָלק קיין גרויסער שלום-בית נישט געווען. די הערץ איז געווען אַ וואונדערשעהנע, געהאַט ערפאָלג ביי מענער און וואָיצעכאָוויטש'ען האָט דאָס שטאַרק גע־אַרט, עס פלעגען אויף דעם באָדען פאָרקומען צווישען די געליבטע געוואַלדיגע מחלוקות.

די הערץ איז געווען אויף אַ פּאָסטען אין האַנדעלס-באַנק אין וואַרשאַ. ווען זי איז צוריק מיט 3 יאָהר זיך צוזאַמענגעגאַנגען מיט וואָיצעכאָוויטש'ען וועלכער האָט צוליב איהר איבערגעלאָזט אַ פרוי מיט אַ קינד, האָבען די קאָלעגאַנקעס אין באַנק זי אָנגעהויבען באָיקאָטירען, ווייל זי לעבט נישט פערהייראַט, מיט אַ פרעמדען מאַן. דעם באָיקאָט האָט טעטיג אונטערגעהאַלטען וואָיצעכאָוויטש'עס שוועגערין, וועלכע האָט אויך געאַרבייט אין האַנדעלס-באַנק. די בעציהונגען אין באַנק האָבען געצוואונגען די הערץ צוגעבען מען זאָל זי איבערפיהרען אין לאָדזער אָפּטיילונג פון דער האַנדעלס-באַנק. רעכאָלט איז זי געקומען קיין לאָדז, געדינגען אַ וואוינונג אויף קאָפּערניק נאָס און זיך בעזעצט מיט איהר געליבטען.

וואָיצעכאָוויטש האָט טיכטיג געאַרבייט אין דער פּאַרטיי „נ.פ.ר." געהאַט אַ סך פריוואַטע געשעפטען, געווען נישט קיין אָפטער גאַסט אין דער היים, און ווען ער פלעגט אַ היים קומען און טרעפען ביי דער הערץ אַ גאַסט פון איהרע קאָלעגען, אָדער בלומען, פלעגט ער איהר מאַכען ווילדע סקאַנדאַלען.

אין דעם טראַגישען אָווענד, דאָס איז געווען ערב די ווייהנאַכטען, ווייל דער טיש איז געווען געגרייט, ווי צו דער וועטשערע, איז אויך געווען אַ בוקעט בלומען אויפ'ן טיש, דאָס האָט געדאַרפט זיין די סיבה פון דעם סכסוך צווישען די געליבטע.

וואָיצעכאָוויטש האָט אויסגעשאָסען אין זיין געליבטער, פון אונטען און זי אויפ'ן אָרט דערהרג'עט.

ער האָט זי נאָכדעם געפּרובט ראַטעווען, אָבער אומזיסט. זי איז געווען טויט. דאַן האָט ער זיך אַוועקגעזעצט שרייבען אַ בריף, דער בריף איז געשריבען אין אַ שטאַרק רענערווירטען צושטאַנד אַ ז', אַז עס איז איהם זעהר שווער אַדורכצולעזען. ער ווענדעט זיך אין דעם בריף צו איינעם, בעשולדיגט איהם, אַז ער האָט איהם צובראָכען דאָס לעבען א. ר. גל. ווייטער שרייבט ער אין בריף, אַז ער האָט דערהרג'עט די הערץ און נעהמט זיך אַליין דאָס לעבען.

נאָכדעם האָט ער אַריינגעלעגט דעם רעוואָלווער אין מויל און אויסגעשאָסען. די קויל האָט איהם ממש צוריסען דעם שאַרבען. ער האָט אויך געפונען אַ מאָמענטאַלען טויט.

די שאָסען האָט קיינער פון די שכנים נישט געהערט און די שרעקליכע טראַגעדיע איז ענטדעקט געוואָרען ערשט שפּעטער, ווען צו דער הערץ איז געקומען צו גאַסט איהר ברודער פון וואַרשאַ.

אויפ'ן אָרט פון'ם געשעהעניש זענען באַלד געקומען די אויספאָרשונגס-מאַכט, מען האָט די וואוינונג פערזיגעלט און די טראַגישע אומגעקומענע איבערגעפיהרט אין פּראָזעקטאָריום.

א לעהרער געשאָסען אויף שילער.

(וו) מיט אַ פּאָר טאָג צוריק איז אין פאָלקס-שול נומער 42 פאָרגעקומען אַ פאַקט, וועלכער האָט נישט זיינסגלייכען אין דער געשיכטע פון דעם שול-וועזען.

אין דעם קריטישען טאָג, באַלד נאָך די למודים, האָט אַ גרופּע שילער גענומען זיך שפּילען אויף דעם שול-הויף.

ביים פענסטער אין קעלער-שטוב, וואו עס האָט געוואוינט דער לעהרער אַדאַם שטשיפּאָרסקי, האָבען די קינדער זיך אָפּגעשטעלט און פערשטעלט דעם לעהרער דאָס ליכט. דער לעהרער האָט געלעזען אַ בוך; ער האָט געבעטען די קינדער, אַז זיי זאָלען אַוועקגעהן און איהם נישט פערשטעלען. די קינדער האָבען נישט געפאָלגט. דאַמאָלס האָט דער לעהרער, ווי עס דערצעהלען די קינדער, אַרויסגענומען אַ רעוואָלווער און געדראָהט, אַז ער וועט שיסען. די קינדער האָבען נישט געגלויבט און ש'ין להכעיס זיך אַרומגעשטעלט אַרום דעם פענסטער.

פּלוצים האָט דער לעהרער אויסגעשאָסען, די קינדער האָבען זיך באַלד צושיט אין אַלע זייטען, אויפ'ן אָרט, אונטערן פענסטער איז געבליבען ליגען דער 7-יעהריגער שילער יאַנעק דראַפּאַטש.

דער לעהרער האָט געשאָסען אין די קינדער און געטראָפען דעם קליינעם יאַנעק אין פּנים. די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט קודם-כל אַהיימגעפיהרט דאָס פערחלש'טע קינד. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס פייער האָט בעשעדיגט ביים קינד אַן אויג און אָפּגעברידט דאָס גאַנצע פּנים.

דער פאָטער פון'ם קינד האָט באַלד די געשיכטע געמאָלדען דער פּאָליציי. בעת דער אויספאָרשונג האָט דער לעהרער ערקלערט, אַז ער האָט געדראָהט די קינדער, אַז ער וועט שיסען, נאָר ער האָט נישט געשאָסען...

די רעוויזיע אין שטוב ביים לעהרער האָט געבראַכט אַן אומערוואַרטעטען רעזולטאַט — מען האָט ביים לעהרער קיין געוועהר נישט געפונען.

די אונערהערטע געשיכטע ווערט אויף פערשיעדענע אופנים קאָמענטירט און האָט אַרויסגערופען אַ רושם אין דער פּעדאַגאָגישער וועלט אין לאַנד.

מאַכט אפּיציעלע חתונה-אַקטען!

(—) נאָכ'ן חתונה-האָבען און מאַכען די חתונה-אַקטען דאַרפען די יונגע פּאָרען זיך מעלדען אין די ענטשפּרעכענדע אַמטען, וואָס פיהרען די עווידענץ פון דער בעפעלקערונג און מיטברענגען די דאָקומענטען. אויפ'ן דאָזיגען גרונד ווערט דער פרויס נאָמען געענדערט לויט'ן נאָמען פון מאַן. דער דאָזיגער „אַקט זלאָנטשעניאַ" ווערט געמאַכט אומזיסט.

פיל פערנאַכלעסיגען אָבער די דאָזיגע קליינע פאָרמאַליטעט אַזוי אַז ביז 40 פּראָצ. פרויען פיגורירען אין די דאָקומענטען אויף זייערע מיידעלשע נעמען.

די רעגיסטראַציע פון דער בעפעלקערונג, וואָס וועט געמאַכט ווערען אויפ'ן סמך פון דעם מעלדונגס געזעץ, וועט רעגולירען די פּראַגע. ס'וועט געגעבען ווערען אַ טערמין אין פערלויף פון וועלכען מ'וועט מוזען מאַכען די דאָזיגע אַמטען. די ענטשפּרעכענדע אַמטען וועלען נאָכקאָנטראָלירען די בעפעלקערונגס-ביכער און וועלען צווינגען די, וואָס האָבען נאָך נישט די אַקטען, אַז זיי זאָלען אַזעלכע מאַכען.

——:O:——

א גרויסע פאַבריק-שרפה.

אויף זאַמענהאָף 3, געפינט זיך די שפּינעריי פון א. בערלינער, וועלכע פערנעהמט די 3 שטאָקיגע געביידע. נעכטען אַרום 3 אַ זייגער ביינאַכט איז דאָרט אויסגעבראָכען אַ שרפה אויף אַלע 3 שטאָקען. בעת דער שרפה זענען אין דער שפּינעריי, וועלכע אַרבייט אויף 3 שיכטען, געווען 36 אַרבייטער, וועלכע האָבען גלייך אָנגעהויבען די רעטונגס-אַקציע. אַרום 8 אינדערפריה איז זיי די פייערלעשער געלינגען די שרפה צו פערלעשען.

ס'זענען אָפּגעבּרענט געוואָרען די לאַגערן פון גאַרן, וואָס האָבען זיך געפונען אויפ'ן 3 שטאָק און ס'זענען בעשעדיגט געוואָרען דורכ'ן פייער די שפּינעריי מאַשינען. דער היזק בעטרעפט אַנ'ערך 10,000 זל. ווי די פּאָליציייאישע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, איז די שרפה ענטשטאַנען פון אַ פונק, וואָס איז אַריינגעפאַלען פון אַ מאַשין און האָט אָנגעצונדען דעם גאַרן-אָפּפאַל אויפ'ן ערשטען שטאָק.

פריידענס-געריכטען ווערען רע-אָרגאַניזירט

פון דעם 1 יאַנואַר אָן טרעטען אַריין אין קראַפט דער נייער אָרגאַניזאַציאָנס-סטאַטוס, לויט וועלכען ס'ווערען אָפּגעשאַפט די ביז איצטיגע פריידענס-געריכטען און זיי ווערען פערטראָטען דורך די שטאָטישע געריכטען. אַנשטאָט איין ריכטער וועלען פון איצט אָן זיין דריי. דער טעטיגקייטס-געביט פון'ם שטעטישען געריכט וועט זיין די שטאָט לאָדז און קאָנסטאַנטין און זיינע קאָמפּעטענצען וועלען זיין די זעלבע, וואָס פון'ם ביז איצטיגען פרידענס געריכט.

דאָס שטעטישע געריכט וועט זיין איינגעטיילט אין 2 אָפּטיילונגען: די ציוויל-אָפּטיילונג וועט פיהרען פּראָצעסען ביז 1,000 זל. די שטראָף-אָפּטיילונג—פּראָצעסען, וואָס לויט זיי קען מען בעקומען ביז 1 יאָהר טורמע. בראש פון'ם שטעטישען געריכט שטעהט דער געריכטס לייטער, וואָס צו זיין קאָמפּעטענץ געהען איבער אויך די ענינים וואָס האָבען אַמאָל געהערט צום געריכט פאַר ליכטע. יעדע אָפּטיילונג וועט האָבען איהר פאָרזיצער.

שטייער-ענינים

(—) די פינאַנץ מאַכט האָט זיך געווענדעט צום מאַגיסטראַט מיט אַ פאָדערונג, אַז ער זאָל אינטענסיווער איינקאַסירען די אַלטע חובות, בפרט דעם שטייער פאַר אומבעוועגליכע גיטער און דעם לאָקאַל-שטייער. בעת אין וואַרשאַ זענען איינקאַסירט געוואָרען שוין 95 פּראָצ. פון די שטייערען, זענען נאָך אין לאָדז פערהאַן חובות פון 1924 י. צוליב דער דאָזיגער לאַגע וועט דער מאַגיסטראַט מוזען אין ערשטען קוואַרטאַל פון 1929 איינקאַסירען אַלע אַלטע שטייער-חובות.

א בלוטיגער פאַרפאַל.

(2) אויף פּיעטריקאָווער גאַס איז אַ טראַמוואַי אָנגעפאָהרען אויף אַ דראָזשקע. די דראָזשקע איז צושמעטערט געוואָרען. פרוי מיכעלינאַ, וועלכע איז געפאָהרען אין דער דראָזשקע איז אַרויסגעוואָרפען געוואָרען און זיך צובראָכען דעם לינקען פוס, דער דראָזשקאָזש סטאַניסלאַוו מאַטיק (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 32) איז שטאַרק צוקלאַפּט געוואָרען. די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט ביידע געליטענע אַוועקגעפיהרט אין שפּיטאָל פון שוו. יוזעף.

צוגאַב-קאָנטראָל.

(2) מאָרגען מאָנטאָג וועט אין לאָקאַל פון פּאָוויאַטאָווען פּ. ק. או. אַמטירען אַ צוגאַב-קאָנטראָל-קאָמיסיע פאַר די רעזערוויסטען פון קרייז. צו דער קאָמיסיע דאַרפען זיך צושטעלען די רעזערוויסטען פון די גמינעס פּוטשניעוו, ראַדאָגאָשטש, כאָביען און וויסקיטנאַ. דעם 2 יאַנואַר 1929 דאַרפען זיך צושטעלען צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען די רעזערוויסטען פון די גמינעס ביאַלאַ, בראָטאָשעוויצע, דלוגיע דאָביען און וואַברא.

געהעכערט טעלעפאָן-אָפּצאָל

(—) פון 1 יאַנואַר אָן וועלען 3 מינוטיגע טעלעפאָן געשפּרעכען לאָדז—וואַרשאַ קאָסטען 3 זל. פאַר 3 מינוט, אַנשטאָט 2.70, ווי ביז איצט. אַ 3 מינוטיגער געשפּרעך מיט אָזאָרקאָוו, בזשעזין א. אַנד. וועט אַנשטאָט 50 גר. קאָסטען — 60 גר.

„פּאָסט-רעסטאַנט".

(—) דאָס פּאָסט-מיניסטעריום האָט אַרויסגעגעבען אַ פאַראָרדנונג וועגען פּאָסט-רעסטאַנס, אַז אַלע אַזעלכע איבערשיקונגען מוזען אַדרעסירט ווערען אויף ווירקליכע נעמען. בריף אויף פּיקטיווע נעמען, אָדער מיט איניציאַלען, וועלען פאַרהאַלטען ווערען און צוריקגעשיקט ווערען די אָפּזענדער.

רעגיסטרירט אייערע ראַדיאָ-אַפּאַראַטען.

(—) פון 1. יאַנואַר וועט געמאַכט ווערען אַ גענויע קאָנטראָלע פון די ראַדיאָ-אָפּנעמער אין לאָדז. פאַר די, וואָס האָבען נישט רעגיסטרירט זייערע אַפּאַראַטען, דראָהט אַ שטראָף ביז 6 חדשים טורמע.

ערב ניי-יאָהר.

(ב) מאָרגען מאָנטאָג דעם 31. דעצעמבער וועט די קראַנקען-קאַסע אָננעהמען אינטערעסאַנטען נאָר ביז 12 אַ זייגער בייטאָג; די פּאָגאָטאָוויע וועט זיין טעטיג אָהן איבערייס. אין איניגע לעטשניצעס וועלען איינגעאָרדענט ווערען דאָקטוירים-דיזשורען פון מאָנטאָג פון 12 ביז 5 אַ זייגער און דינסטאָג פון 9 ביז 5 אַ זייגער. אין דער לעטשניצע אויף לאַגעווניצקאַ 46 וועט דיזשורירען אַ דאָקטאָר פאַר די איינוואוינער פון בזשעזינער, אַלעקסאַנדראָווסקאַ אין דער זייט פון ראַדאָגאָשטש. די מיטעל-שטאָט וועט בעקומען הילף דורך דער פּאָגאָטאָוויע אויף וואָלטשאַנסקאַ 225, און אין דער לעטשניצע אויף פּיעטריקאָווער 17.

לאַוניקעס אין די אַרבייטס-געריכטען.

(ב) צוליב דעם, וואָס פון'ם 15. יאַנואַר 1929 וועלען זיין פערפליכטענד די אַרבייטס-געריכטען אין לאָדז, גרייטען זיך די פּראָפעסיאָנעלע פאַראיינען און אַלע אַרבייטער-אָרגאַניזאַציעס טיכטיג צו די וואַהלען פון קאַנדידאַטען אַלס לאַוניקעס אין די געריכטען.

די ליסטעס פון די קאַנדידאַטען האָבען געדאַרפט צוגעשטעלט ווערען אין אַרבייטס-מיניסטעריום ביז'ן 29. דעצעמבער. אַזוי אָבער ווי נישט אַלע אָרגאַניזאַציעס האָבען בעוויזען צו דעם טערמין צוצושטעלען זייערע ליסטעס, איז דער טערמין פערלענגערט געוואָרען ביז'ן 5. יאַנואַר 1929.

„אַרט" זאַכאָדניאַ 43

יודישער קאַמער-טעאַטער

לייטונג: מ. בראָדערזאָן.

היינט, זונטאָג — 2 פאָרשטעלונגען:

אָנהויב 7.45 אָוונט (פרייזען פון 1 ביז 3 זל.) און 10 אין אָוונט (נאָרמאַלע פרייזען)

„לאַטקעס"

1) איבערטור | 3) קאַפּעליוש | 5) קיילע-ביילע | 7) וואַסער-טרעגער | 9) ווייב און געליבטע

2) נאַקטורען | 4) באַלעבאַטיש | 6) מורינו אַליבאַבאַ | 8) לאַטקעס | 10) ס'יודישע געסעל

מאָרגן, מאָנטאָג, ווערט נישט געשפּילט.

טעקסטען פון משה בראָדערזאָן, משה נאַדיר, אהרן צייטלין און ב. קאַוונער. מוזיק: דוד ביגעלמאַן און י. בוים.

די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונט.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען

מאַנער - שוועכע, ליכט און רעט, רענטגען-שטראַהלען פאַר קרעבס-

קראַנקע- לזבה, עלעקטריק-טעראַפּיע.

נאָכמיטאָג פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

מ'האט נאך גארנישט געלערנט און גארנישט פערגעסן.

נעכטיגע זיצונג פון קהלה-ראט האט געהאט ס'זעלבע פנים וואס שטענדיג

די נעכטיגע זיצונג פון קהלה-ראט האט זיך אנגעהויבן דריי-פירטעל אויף צעהן אנשטאט 8. צו דער זיצונג זענען געקומען אלע אפאזיציאנעלע פראקציעס, ציאניסטען, אונפארטייאישע, בונד און פועלי-ציון. פון דער אגודה זענען געקומען בלויז איינציגע פערוואלטונגס-מיטגלידער.

באלד אין אנהויב פון דער זיצונג ערקלערט ראטער רוטקאווסקי, אז אויף דער לעצטער זיצונג פון ראט האט דער „געמאכטער" פרעזעס פון דער פערוואלטונג ה' מינצבערג זיך אויסגעדריקט, אז ס'איז אונטער זיין כבוד צו געפינען זיך מיט'ן ראט. ער האלט דעריבער, אז ה' מינצבערג דארף און האט קיין ווארט ניט בעקומען.

ראטאר פערנאמענט לעגט פאר איבערצולייענען דעם פראטאקאל פון דער פאריגער זיצונג פון ראט. ראטאר ערעלמאן שלאגט פאר צושטעלען צום טאג-ארדנונג דרינגענדע פערשלאגען.

ווען דער סעקרעטאר ה' נארעל הויבט אן לייענען דעם פראטאקאל, פערלאנגט ארוו. ווייצמאן א ווארט. דער פארזיצער ערטיילט איהם ניט. עס ענטשטעהט א טומעל.

ראטס. ליכטענשטיין פאלעמיזירט מיט ארוו. ווייצמאן און ווארפט איהם פאר, אז ער מאכט מיט אלע מיאוסע שריט פון דער אגודה. נאך א ויכוח פרעגט אן דער פארזיצער סענאטאר בורזינער ביים ראט, צי זאל ער געבען א ווארט ארוו. ווייצמאן און ס'ווערט בעשלאסען ניט צו געבען.

נאכ'ן איבערלייענען דעם פראטאקאל פון דער לעצטער זיצונג, אויף וועלכער ס'איז אנגענומען געווארען דער בודזשעט, שטעלען פעסט די ראטאר-דעם פערנאמענט (בונד) און ערעלמאן (פ. צ.), אז נאך דער לעצטער זיצונג פון ראט האבען זיי אריינגעטראגען אנ'אויסבעסערונג צום פראטאקאל. אין דער ראזינער אויסבעסערונג האבען זיי פעסטגעשטעלט, אז בעת דער זיצונג האט ראטמאן פערנאמענט אויפמערקזאם געמאכט דעם וויצע-פארזיצער, אז ס'איז נישטא קיין קווארום און אויף דעם האט איהם דער וויצע-פארזיצער ראטמ. מענדעלסאן געענטפערט, אז ער קען פיהרען א זיצונג „אהן א קווארום", זיי האבען אויך פעסטגעשטעלט, אז אויף דער זיצונג זענען אנוועזענד געווען 15 מיטגלידער פון ראט. די ראזינע אויסבעסערונג איז אין פראטאקאל נישט אריינגעטראגען געווארען.

ראטמ. ליכטענשטיין טראגט אריין א רעזאלוציע אז דער קהלה-ראט ערקלערט, אז אלע בעשלוסען פון דער לעצטער זיצונג ווענען אנגענומען געווארען אויף א נישט געזעצליכען אופן און בעשליסט ווענען דעם מיטצוטיילען דער אויפזיכטס-מאכט. די ראזינע רעזאלוציע ווערט אנגענומען. בעת דער רעדע פון ראטמ. ליכטענשטיין שרייט אויס ארוו. ווייצמאן „אייערע חברים זענען מוסרים!" ראטמ. ליכטענשטיין רופט אויס: איך שפיי אויף אייך!

ס'ווערט אויך אנגענומען א רעזאלוציע פון ה' ערעלמאן, אז אין דעם פראטאקאל פון דער איצטיגער זיצונג זאל אריינגעשטעלט ווערען די אויסבעסערונג פון די ראטערס פערנאמענט און ערעלמאן.

אינ'ם פראטאקאל פון דער פאריגער זיצונג איז אריינגעטראגען געווארען אנ'ערקלערונג פון ראטאר פ. ראזינער, אז ער האט פערשפעטיגט צו דער זיצונג פון ראט און סאלידאריזירט זיך מיט זיינע בעשלוסען. צוליב פארמעלע טעמים לעגט פאר ד"ר ברודע, אז די ערקלערונג זאל אויסגעשטראכען ווערען. ס'ווערט בעשלאסען די ערקלערונג פון ה' ראזינער צו שטרייכען און בעטראכטען אלס נישט עקזיסטירענדע.

נאכדעם בעקומט דאס ווארט פרנס ארוו. ווייצמאן. ער פראטעסטירט פארוואס מ'האט נישט איינגעלאדען צו דער היינטיגער זיצונג ה' מ. גאלדבערג, וועלכער איז לויט דער בעשטעטיגונג פון סטאראסטע א מיטגליד פון ראט. ער פראטעסטירט פארוואס דער פארזיצער האט נישט אפגעשטעלט ראטמ. ליכטענשטיין פאר זיין בעליידיגענדען אויסרוף. דערביי קלערט ער אויף, אז אונטער ראטמאן „ליכטענשטיינ'ס חברים" האט ער געמיינט די ציוניסטען און די אונפארטייאישע. ראטמ. ליכטענשטיין ציהט ראן זיינע ווערטער צוריק. פרנס ווייצמאן פערלאזט אבער די זיצונג אלס פראטעסט.

דער פארזיצער סענאטאר בורזינער ערקלערט אז לויט דער אויסטייטשונג פון דער וואיעוואד-זטווע איז ה' גאלדבערג נישט קיין מיטגליד פון ראט.

ראס ווארט בעקומט ראטאר רוטקאווסקי, ער לעגט פאר צו שאפען אנ'אויספארשונגס-קאמיסיע, וועלכע זאל אויספארשען די טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג, וועלכער דער ראט האט שוין אויסגעדריקט אונצוטרוי. ער דערמאהנט, אז די קהלה-פערוואלטונג האט בשעתו אפגעווארפען דעם פארשלאג ווענען א קאמיסיע, וואס זאל נאכקאנטראלירען די פסח-אקציע און די קוילען-אקציע. דער רעדנער ווארפט פאר, וואס דער פארזיצער פון דער קהלה-פערוואלטונג האט געשריבען בריף צום סטאראסטע, ווע.ען קהלה-ענינים אהנ'ם וויסען פון דער פערוואלטונג. ער קריטיקירט די טעטיגקייט פון דער אגודה-דמעהרהייט.

בעת זיין רעדע ענטשטעהט א טומעל אויף דער גאלעריע, דער פארזיצער רופט ארויס פאליציי, וועלכע רייניגט אפ די גאלעריע און ס'בלייבען איבער א פאר צעהנדליג מענשען. די זיצונג ווערט ווייטער געפיהרט.

נאכדעם ווי ראטאר רוטקאווסקי ענדיגט זיין רעדע ערקלערט ראטמ. ליכטענשטיין, אז אזוי ווי דער איינענטליכער ציל פון דער זיצונג איז שוין דערגרייכט געווארען: ס'איז אנגענומען געווארען דער פראטעסט געגען דער שווארצער אגודה, ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען די אונלעגאלע האנדלונג פון דער קהלה-פערוואלטונג, האלט די בונדישע פראקציע, אז איהר ראל אין דער היינטיגער זיצונג איז פערענדיגט און זי פערלאזט די זיצונג. בפרט ווען דער פארזיצער האט זיך בענוצט מיט פאליציי. דערביי קוועסטיאנירט ער דעם קווארום.

דער פארזיצער סענאטאר ה' בורזינער ערקלערט, אז א קווארום איז פערהאן, ווייל אינ'ם צווייטען טייל פון לאקאל זיצען איבער צעהן מיטגלידער פון קהלה-ראט.

ד"ר ברודע לעגט פאר צו שליסען די זיצונג. ראטאר ערעלמאן ערקלערט אין נאמען פון זיין פראקציע, אז דער פארזיצער וויל היינט איבערהאלען די זעלבע אונלעגאלקייט, וואס ס'איז בעגאנגען די אגודה אויף דער לעצטער זיצונג.

ער ווארפט פאר דעם פארזיצער הלמאי ער האט נישט גערופען קיין זיצונג פון ראט באלד נאך יענער זיצונג און האט זיך דערמאהנט עס צו טון ערשט איצט, ווען ס'איז שוין נאך אלעמען. אייגענטליך, זאגט ער איז די אפאזיציע צופרידען מיט'ן בודזשעט, ווייל ער איז אנגענומען געווארען לויט'ן מוסטער פונ'ם פאראיאהריגען בודזשעט, וועלכעס איז אויסגעארבייט געווארען פון דער איצטיגער פירענדיגער אפאזיציע.

ער פראטעסטירט געגען אריינפיהרען פאליציי אין קהלה-זאל און ערקלערט, אז ער פערלאזט די זיצונג. נאכדעם ווערט אנגענומען דער פארשלאג פון ד"ר ברודע און די זיצונג ווערט געשלאסען.

א חתונה אין פעראיין „עזרת אחים".

דער פעראיין ראטעוועט אנ'ארימע יתומה פון פערצווייפלונג.

(—) מיט א צייט צוריק האט אויף באלוט פאסירט אזא פאל: א 26-יעהריגע יתומה גיטעל מלכא בוקי האט זיך בעקענט מיט א יונגענמאן ד. ס. דער בחור איז געפעלען דעם מיידעל, דאס מיידעל דעם בחור און נאך א קורצער צייט איז בעשלאסען געווארען צו שטעלען א חופה. דאס מיידעל האט אנגעשטרענגט אלע כחות, געקויפט זיך וואס זי האט געקענט, אבי ס'זאל צושטאנד קומען א חתונה. אויף א געוויסען טאג איז די חתונה בעשטימט געווארען. ס'זענען זיך צוזאמענגעקומען די מחותנים, געסט, מ'האט געטאנצט און געמאכט פארבערייטונגען צו שטעלען א חופה.

פלוצלינג האט זיך דער בחור החתן אויסגעשטעלט און אויפ'ן הויכען קול פערלאנגט דעם נדן, וואס מ'האט איהם צוגעזאגט, די סומע איז אבער נישט געווען, מ'האט אנגעהויבען בעטען דעם חתן, אז ער זאל נישט פערשעהמען די כלה, מ'האט איהם פערזיכערט, אז ער וועט דעם נדן בעקומען נאך דער חתונה — ס'האט גארנישט געהאלפען, דער חתן האט זיך ארויסגערוקט פון שטוב און ואיננו.

קורץ, מ'האט געמוזט די חתונה אבלעגען, די כלה האט ספאזמירט, די געסט זענען זיך פערשעהמט צוגאנגען און גאנץ באלוט האט געקאכט מיט דער מעשה.

שפעטער האט זיך אנגעהויבען א סדרה אינטערווענצען ביים חתן, אבער דער לעצטער האט פערלאנגט דאס כסף. די מעשה האט זיך אזוי געצויגען עטליכע וואכען ביז דער ארימער יתומה איז איינגעפאלען א גליקליכער געדאנק, אז די זאל זיך ווענדן צום ניי-געג. יגדעטען פעראיין „עזרת אחים" אויף פראנטשישקאנער 30. דאס מיידעל איז אהינגעקומען ווען ס'איז גראד געווען א פערוואלטונגס זיצונג. מיט טרערן אין די אויגען האט די יתומה דערצעהלט וועגען איהר אומגליק און געבעטען שוץ און הילף.

די פערוואלטונג האט זיך מאמענטאל בעשעפטיגט מיט דעם ענין און ס'איז בעשלאסען געווארען דעם מיידעל צו העלפען. נאך א פערשטענדיגונג מיט'ן פעראיין הכנסת-כלה איז געלונגען צונויפצושאפען די סומע, וועלכע דער חתן האט געפאדערט און די חתונה איז פארגעקימען דעם 25 דעצעמבער אין לאקאל פון פעראיין „עזרת אחים". די חתונה איז אדורכגעפיהרט געווארען כיד המלך. עס האבען זיך משמח געווען דאס פארפאלק, די געסט און פאלגענדע פערוואלטונגס-מיטגלידער פון „עזרת אחים", לייבעל קאק, זאנוועל פירסטענבערג, ישעיהו זילבערשאץ, סענדער סלאוואקאווסקי, הערש מאטעל פאטשערקאווסקי, מענדעל מינץ, דוד ווידאווסקי און דוד הארטענבערג האבען זיך בעמיהט, אז די חתונה פון דער עלענדער יתומה זאל מיט גארנישט געשטערט ווערען.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער קרענק-שוואכע קראנקהייטען. היי זנג מיט קווארץ-לאמפע (הא"-אויספאל)

נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

Dr. med. B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

פעטריקאווער 10, טעל. 86 31

[illegible]

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,

פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

איינענע פראצאווניע פון נעמליכע ארטאפעדישע אפאראטען, אד. : עקלערקע אויף פלאטפוסען, קונסטליכע פיס, גאמעטען א. ז. וו.

נעהמט אן פון 5—7 אין אווענט.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.
סימאן אנשטיל און די בעקאנטע ליבלינגס-ארטיסטען בארי סאוואַ, ראבינאוויטש און די בעקאנטע פרימאדאנא נאדיא קארעני
היינט, זונטאג, דעם 30-טען, 9 א זייגער אין אווענט
ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע! צום ערשטען מאל אין לאדז!
אויף'ן שוועל פון גליק
אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון זילבערג, רעזשיסירט פון ל. ראבינאוויטש.
עם ווערען געזונגען שעהנע געזאנגס-נומערן.
שעהנע טענץ איינשטודירט פון טענצער מיעטשיסלאוו קורכאווסקי.
מאנטאג, דעם 31-טען, ווערט נישט געשפילט.
ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב. פריוען): בעזמאן, באריסאווא, נאדיא קארעני, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאזאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.
רעזשי: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע-קאסע.

בוי-אקציע.

(נם) לויט די ידיעות פון דער סטאטיסטישער אפטיילונג ביים מאגיסטראט זענען אין אקטאבער אנגעהויבען געווארען 74 נייע געביידעס פון דעם 58 וואוינונגס-הייזער, 8 אינדוסטריעל און וואנדעלס און 8 אנדערע. פערענדיגט זענען געווארען 17 געביידעס (13 וואוינונגס און 4 האנדעלס און אינדוסטריע-געביידעס) אין די הייזער זענען פערהאן 122 נייע וואוינונגען. אינ'ם זעלבען חודש זענען אנגעהויבען געווארען 15 צובויאונגען (12 וואוינונגס און 3 האנדעלס); ס'זענען פערענדיגט געווארען 3 צובויען מיט 10 וואוינונגס-שטובען.

שטאטישע ווארם-שטוב.

(ס) היינט ווערט געעפענט די ערשטע שטאטישע ווארים-שטוב פאר יונגער ביים געריכט פאר מינדעריעהריגע (נארוטאוויטש 41). אין די ווארים-שטובען וועט מען איינארדנען שפילען פאר קינדער, וואס געפינען זיך אונטער דער אויפזיכט פון געריכט און קינדער פון שטאט. זיי וועלען זיך געפינען אונטער דער אויפזיכט פון קוואליפיצירטע לעהרער, פארזיצער פון געריכט פאר מינדעריעהריגע און פון די געריכטס-אפיקונעס.

פרוי לאטשאקאווסקא ווערט געזונד.

וויקטאריא לאטשאקאווסקא, וועלכע האט מיט א קורצער צייט צוריק דערשאסען איהר 9-חדשים-דיג קינד און איז דערנאך אליין בעגאנגען זעלבסטמארד, ווערט ביסלעכווייז געזונד אין שפיטאל. די פאליציי האט איהר אויסגעפארשט, כדי פעסטצושטעלען די סיבות פון איהר שריט.

א דרייפאכער זעלבסטמארד פון אנ'ארבייטסלאזען.

(ז) לייב ליבערמאן (בושאשאווע 17) איז א לענגערע צייט ארומגעגאנגען אהן ארבייט. דאס הונגעריגע און דארשטיגע לעבען איז אזוי נמאס געווארען דעם אומגליקליכען, אז ער האט בעשלאסען בעגעהן זעלבסטמארד. ער האט צו דעם צוועק געקויפט א פלעשעל יאדינע, א שטריק און גלאזט זיך אויף די שינעס פון צוג. דארט האט ער אויסגעטרינקען דעם סם, ארומגעוויקעלט דעם האלז מיטן שטריק, וועלכען ער האט צוגעבונדען צו די שינעס, און נאכדעם זיך אליין אוועקגעלעגט אויף די שינעס. פון ערשעפונג און פון די איבערלעבונגען, האט ער באלד פערלוירען דאס בעוואוסטזיין. צו זיין גליק האבען איהם א פער'חלש'טען בעמערקט, נאך פארן אנקומען פון צוג, א פאר דורכגעהענדע דארפסלייט, וועלכע האבען איהם אראפגעשלעפט פון די שינעס.

מען האט באלד ארויסגערופען פאגאטאוויע, וועלכע האט דעם אומגליקליכען ארבייטסלאזען אפגעפיהרט אין שפיטאל אין ראדאגאשטש.

פער'שידענעם.

פון 1 יאנואר אן וועלען שטאם-ציינישען פאר חיות ארויסגעגעבען ווערען דורך די שטעטישע קרייז-וועטערינארען.

פאר'ן ערשטען קרייז — אויף פרייהייטס-פלאץ (2, 3 און 5 פאליציי-קאמיסאריאט); קרייז 2 און 4 אויף פשעיאזד 86 (פאר די פאליציי-קאמיסאריאטען 8, 9, 11, 12, 13 און 14) קרייז 3 אויף זשעראמסקי 4 (פאר די פאליציי-קאמיסאריאטען 1, 4, 6, 7 און 10).

(—) צוליב דעם, וואס די ארבייטס-אינספעקטארען זענען פערווארפען מיט ארבייט, וועט די צאהל אי ספעקציע-קרייזען אין לאדז פערגרעסערט ווערען.

(—) דער לאקאל פון ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט פאר גייסטיגע ארבייטער, וואס איז ביז איצט געווען אויף קאשטשושקי 9, איז אריבערגעטראגען געווארען אויף נארוטאוויטש 50 אין דער צענטראלע.

אויף קאשטשושקי 9 וועט אריבערגעטראגען ווערען די אפטיילונג פון די ארבייטס-ווארשטאטען ביים קרייז-ארבייטסלאזען-אמט.

פון געריכט.

פערשווענדעט.

(2) אריה ליפשיץ האט געארבייט אין דער פירמע שטערן. איינמאל האט מען ליפשיץ'ן געשיקט אפטראגען 1000 זל. אין דער ווירזעווער מאנופאקטור און איז א צווייטען ארט, אפנעהמען 300 זל. פון דעמאלט אן איז ליפשיץ נישט געקומען אין געשעפט. די פירמע שטערן האט וועגען דעם געמאלדען דער פאליציי. אין א וואך ארום איז ליפשיץ צוריקגעקומען און ערקלערט, אז ער האט די 1000 זל. פערלוירען און די 300 זל. האט ער אויסגעגעבען אויף רייזע-הוצאות קיין ווארשא צו זיין ברודער בעטען יענעם, אז ער זאל איהם אויסבארגען די 1000 זל., כדי ער זאל קענען אפצאהלען די פערלוירענע 1000 זל.

די פאליציי האט זיך נישט צופרידענגעשטעלט מיט ליפשיץ'עס ערקלערונגען און איהם ארעסטירט. נעכטען איז זיין פראצעס פארגעקומען אין פרידענס-געריכט. דאס געריכט האט איהם פער'משפט אויף 4 חדשים טורמע און פערעכענט די 3 חדשים, וועלכע ער איז אפגעזעסען אין פרעווענטיוו-ארעסט.

אויסצייכנונג פאר א לאדזער!

(ג) ווי מען אינפארמירט אונז האט אויפן קאנקורס פון קאמפאזיטארען אין קאטאוויץ בעקומען אן אויסצייכנונג פאר זיין „וויג-ליד" דער לאדזער קאמפאזיטאר, פראשניאק, דיריגענט פונ'ם געזאנג פעראיין „מאנישקא".

אין דעם קאנקורס האבען אנטיילגענומען די יונגע קאמפאזיטארען פון דער גאנצער סלאוויאנישער וועלט.

אפטייקען

היינט נאכט-דיזשורען.

(ב) ל. פאהלאווסקי (פיעטריקאווער 307), ס. האמבורג (גלובנא 50), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 4), י. סיטקיעוויטש (קאפערניקא 26), א. כארעמוזא (פאמארסקא 10), א. פאטעש (פלאץ קאשטשעלני 10).

„די יודישע ארבייטער-יוגענד אין קאמף פאר איהר עקזיסטענץ".

אויף דער טעמא קומט פאר היינט, זונטאג, אין לאקאל פון דער יוגענד-סעקציע ביי פועלי אמוני ישראל (ווסכאדניא 66) א יוגענד-מיטינג, ווי עס וועלען ארויסטרעטען מיט רעפעראטען די ה"ה ד. באמאץ, פ. לאנדענבערג, י. זילבערבערג, מ. אלטמאן, נ. נוסבוים א. אנד.

פארלעזונג פון וויעניאווא-דלוגאשעווסקי.

היינט דעם 30. דעצעמבער 11 א זייגער אינדערפריה קומט פאר אין קינא „פלארא" זאווישא 22, אין באלוט א פארלעזונג פון רעדאקטאר טאדעאוש וויעניאווא-דלוגאשעווסקי וועגען „סאקא און וואנצעטי".

2 א זייגער ביי טאג וועט דער פרעלעגענט לעזען אין זגיערזש אויף דער טעמא „דער פויער אין פוילען", און 6.30 – אין אזארקאוו וועגען „לעוו טאלסטאי".

פון יודישען טעאטער.

היינט ווערט געשפילט אין יודישען טעאטער די זעהר אויסגעצייכענטע פיעסע „אויף דער שוועל פון גליק" די דאזיקע פיעסע איז די לעצטע 2 טעג געשפילט געווארען מיט גרויס ערפאלג.

בריף אין רעדאקציע.

ג' ה' רעדאקטאר!

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאדז בעט אייך פערעפענטליכען פאלגענדען קאמוניקאט.

דעם 17-טען נאוועמבער 1928 האט דאס מיניסטעריום בעשטעטיגט דעם קהלה-בודזשעט פאר 1928 יאהר, און דערביי געשטראכען א רייהע פאזיציעס, וועלכע זענען אריינגעשטעלט געווען אינ'ם בודזשעט, כדי צו פערגרעסערען די טעטיגקייט פון דער לאדזער קהלה-פערוואלטונג. אויף דער זיצונג פון 16-טען דעצעמבער 1928 האט די קהלה-פערוואלטונג, פעסטגעשטעלט, אז די ציוניסטישע און אונפארטייאישע פראקציעס האבען גענעגעווירקט דעם בעשטעטיגען פון בודזשעט אין זיין 1-טע פארם, בעמיהענדיג זיך אין מיניסטעריום וועגען שטרייכען מעהרערע פאזיציעס אפגעבענדיג דערביי נישט אמת'ע ערקלערונגען. נאך א דאנק אזא האנדלונג איז מעגליך געווען צו פערקלענערען דעם בודזשעט, אנערקענענדיג אזא האנדלונג פאר אנטי-געזעלשאפטליך און נישט עטיש, האט די קהלה-פערוואלטונג דעם 16-טען דעצעמבער 1928 בעשלאסען וועגען דער האנדלונג פון די ציוניסטישע און אונפארטייאישע פראקציעס מיטצוטיילען דער עפענטליכקייט.

פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאדז.

2.

ג' ה' רעדאקטאר!

דערמיט האבען מיר דעם כבוד אייך צו בעטען צו פערעפענטליכען אין אייער צייטונג פאלגענדעס:

די לאגע פון יודישען ספארט ביי אונז אין שטאט איז אזא, אז עס פאדערט זיך א באלדיגע קאנסאלידאציע פון די כוחות, כדי צו קענען ערציהלען עפעס ממשות'דיגעס, וואס עס פעהלט צו א נארמאלע ספארט טעטיגקייט.

פון איין זייט געהט עס וועגען א פריידליך צוזאמענלעבען צווישען אלע יודישע ספארט-פעראיינען פון אונזער שטאט און כדי אויסצומיידען די רייבונגען צווישען זיי, וואס ברענגען נאר שאדען דעם יודישען ספארט, און דאן דארף מען שטרעבען צו בילדען אן ארגאניזאציע, וואס איהר ציל זאל זיין דאס ארויסטרעטען אין פערשידענע אינסטאנצען (ספארט-מאגיסטראטור, גמינע און מאגיסטראט וועגען סובווענציען א. אנד.).

די איניציאטיוו צו בילדען אזא ארגאניזאציע האבען אויף זיך גענומען: די פעראיינען „הכח", „שמשון", „קרימהה".

דער קאמיטעט צו בילדען די אינסטיטוציע, וואס איז אויסגעזעהלט געווארען אויף א געמיינזאמער קאנפערענץ דעם 21 ד. ח. ווענדט זיך דערמיט צו אלע יודישע ספארט-פעראיינען, כדי זיי זאלען שיקען זייערע פערטרעטער צו דער זיצונג, וואס וועט פארקומען שבת דעם 29 ה. ח. 4 א זייגער נ"מ אין לאקאל פון „הכח", זאכארניא 66.

די צייטווייליגע קאמיסיע:

א. שטערן (הכח),
מ. גראנעק (שמשון),
י. הערמאלין (קרימהה).

16 שטונדען מייל מיט'ן אויטאמאביל

(איינדרוקען פון א רייזע).

קענען דעם ווילען פון אלאך.

אין על-אבעיד האבען מיר זיך אפגעשטעלט אויף גאנץ קורץ, פערברענגענדיג דארט קוים א פאר שעה.

על-אבעיד איז די הויפט-שטאדט פון דער פראווינץ קארדאפאן, וועלכע געפינט זיך ביי איינעם פון די צופ'וסען פונ'ם נילוס-טייך. דער שטח פון דער דאזיגער פראווינץ איז אזוי גרויס, ווי די טעריטאריע פון גאנץ פראנקרייך. די שטאדט אליין איז זעהר א בונטע און א מאלערישע מיט א ריין-אראבישען כאראקטער.

אונזער עקספעדיציע האט דארט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג צווישען די געבירטיגע איינוואוינער. די גאסען און געסלעך דארט וועלכע מיר זענען דורכגעפאהרען מיט אונזערע אויטאס, זענען געווען בעלאגערט דורך גרויסע מאסען אראבער און אראבערינס פון פערשידענ'ם עיטש.

איינער אנ'אלטער גאר-גאר אנ'אלטיטשקער אראבער האט זיך אונז בצמיהט גאנץ ערנסט אויפצוקלערען דורך אונזער איבערזעצער, אז די רייזע איבערן מדבר אויף אונזערע משוגה'דיגע מאשינען איז קעגען דעם ווילען און די געזעצען פון אלאך. ער האט בעגעבען צו פערשטעהן, אז דער מדבר איז בעשאפען געווארען דורך אלאך פאר די פוס- און קאראוואן-רייזענדער און איז די גאנצע צייט נישט בעריהרט געווארען דורך די רעדער פון אזעלכע מאדנע מאשינען. מיר האבען זיך נישט אריינגעלאזען אין קיינע שום ויכוחים מיט'ן אלטען אראבער, מחמת מיר זענען געווען דער מיינונג, אז דער וועג צום פראגרעס פיהרט נישט דורך דיסקוסיע, נישט דורכ'ן טעארעטישען איבערציינען די מאסען, נאר דורכ'ן בעשאפען געשעהענע פאקטען, וועלכע רעדען אמבעסטען פאר זיך אליין. אזוי רעדט די איין עקספעדיציע אונזערע אויף אויטאמאבילען פון קאפשטאט ביז שטאקהאלם אליין אויסדריקליכער וועגען דער נוצליכקייט און פראקטישקייט פון אויטאמאבילען-רייזעס ווי די לענגסטע ארטיקלען און פראפאגאנדע-רעקלאמעס וועגען דעם.

די מענטאליטעט פונ'ם אלטען אראבער איז א בולט'ער ביישפיל פון דער מענטאליטעט פון יענ'גע לענדער. די טראדיציע איז זעהר א שפהנע זאך, וואס פערדינט פיל פיעטיזם; אבער דאס פערשקלאפונג צו דער טראדיציע לעגט שוין שטעקענס צווישען די רעדער אויפ'ן וועג צום פראגרעס.

אויף די נאאיווע ארגומענטען פונ'ם אלטען אראבער קען מען ענטפערען מיט א דאס-גלייכען נאאיווען ארגומענט: אין יענער צייט, ווען אלאך האט בעשאפען דעם קעמעל, כדי מעגליך צו מאכען פאר'ן מענשען א רייזע איבער'ן מדבר, האט דער פרומער נביא א פנים נישט משער געווען, אז אמאל וועט זיך אין אמעריקע גרינדען א גענעראל מאטארס, וואס זיינע אויטאמאבילען וועלען זיך ארויסווייזען פאר מעהר פראקטיש, שנעל און אויסגעהאלטען, ווי זיינע קעמלען. און באמת, ווען אלאך וואלט איצט דארפען פון דאס ניי אנהויבען זיין יצירה ווערק, וואלט ער זיכער אנשטאט א פאר קעמלען בעסער בעשאפען א פאר שעוורא'לעטען, א סעדאן און א לאסט-אויטאמאביל.

ג. מייקפיס.

SPLENDID

פון היינט גרויסע פרעמיערע! פון היינט גרויסע פרעמיערע!

דער פרעכטיגסטער פון אלע ביזהעריגע צירק-פילמען!

„דער „פוזוועמען מעולאכט"

(Looping the ioop)

גרויסע דראמע אין 10 אקטען. געשיכטע פון א גרויסען פאיאץ, וועלכער אנערקענט קיין ליבע און א קליין מעדעל, וועלכע האט איהם ליב בעקומען...

אין די הויפט-ראלען: די גענייאלע Jenny Jugo | Warwick Ward בעריהמט פון בילד „ווארייעטע" | Werner Krauss

גאנצער ריזען-פראגראם פון רעזידענץ-צירק! שווינדלענדער SALTO MORTALL אין דער לופט!

מוזיקאלישע אילוסטראציע אונטער דער דירעקציע פון ה' A. Czudnowski אנהויב אין געווענליכע טעג 4.30 נאכמ.

שבת, זונטאג און יום-טוב פון 12 ביז 3 נאכמיטאג איז דער פרייז פון אלע פלעצער 50 גר. און 1 זל.

א גוטע בשורה

פאר אלע ליבהאבער פון שעהנע יודישע פאלקס-מעשיות און לעגענדעס.

די טויזענדער לעזער פון בעליבטען פאלקס-שרייבער אלתר אייזענשלאס געדענקען גאך געוויס זיינע הארציגע ערצעהלונגען פון אלטען יודישען לעבען, מעשיות פון גוטע יודישע מידות, רחמנות, סבלנות, יושר און הילף.

אט די אלע אויסגעצייכענטע, בא'חנ'טע יודישע פאלקס-מעשיות און לעגענדעס וועלען איינגיכען זיך בעווייזען אויפ'ן ביכער-מארק.

יעדען פרייטאג וועט ערשיינען א ביכעל פון 16 זייטען מיט 3 אדער 4 מעשיות.

יעדעס ביכעל וועט אינגאנצען קאסטען 25 גר.

אויב איהר ווילט האבען א אמוזירענדען שבת, קויפט אזא ביכעל. יעדעס ביכעל איז א גאנצע זאך פאר זיך. אויב איהר וועט זאמלען די ביכלעך, וועט איהר דערנאך האבען א שעהן גרויס בוך.

אינפארמאציעס צו בעקומען ביי די יורשים פון א. אייזענשלאס, לאדז, פאלודניאווא 11, אין הויף, ליינ'ס, 3-טער שטאק, אין דער לייה-ביבליאטעק.

אנאנסען אין נייעם פאלקסבלאט האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

URODONAL

פאדאגרא, דיקקייט, רעאומאטיזם, ארטעריא-סקלעראז

דער פערסמ'טער דורך דעם אורין-קוואס, דער פיל-לייז דענדער קען בערעטעקע ווערען נאר דורך

קרבנות פון זויער-קוואס

רעקאמענדירט פון פראפ. Lencenraux

געוועזענעם פרעזעס פון דער מעדיצינישער אקאדעמיע

URODONAL

ווייל URODONAL לאזט-פונאנדער דעם אורין-קוואס

Generalna Reprezentacja: Warszawa, Fredry 4, telefon 73-55

יעדער עפטעקער URODONAL איז נאר מיט א פוילישען און פראנצויזישען עטיקעט צו פאדערן אין אלע אפטייקען און אפטייק-סקלאדעס

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר תאלינבסי נאז.-האלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר כערשנער קינדער קראנקהייטען	11-9 4½-3
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	1—11
ד"ר רובינשטיין הוים און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גשמטינע קר.	1— 2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקהייטען	12½—½
ד"ר קריסבערג כירורגישע קראנקה.	1—2
ד"ר בערנפאן פרויען און געבורטס-הילף	4—3

דענטיסטישער קאבינעט זקי סטאראפאלסקא

לעטשניצע איז אויך עפען זונטאג.

LUNA LUNA

הײנט אונגעװעהנליכע פרעמיערע!!!

געװידמעט מוטערס. פרויען און טעכטער. װעלכע האבען אין דער מלחמה פערלוירען זײערע נאהנטסטע

מיט׳ן רויך פון שרפות (די מוטער פון א אונבעקאנטן זעלנער)

JEAN MURAT i MICHAŁ VERBY

מעכטיגסטע העלדישע עפאפײ. װאונדערליך ליד פון ליבע און נצחון. א פילם, װאס שטעהט העכער פון יעדען לויב. — אין די הויפט-ראלען:

גרויסער סימפאנישער ארכעסטער אונטער דער לײטונג פון דירעקטאר TEODOR RYDER

אנהויב פון די פארשטעלונגען: 4 א זײגער נאכמיטאג. שבת, זונטאג און יום טוב — 12 א זײגער מיטאג. לעצטער סעאנס 10 א זײגער אװענד. אויפ׳ן ערשטען סעאנס איז דער פרײז פון אלע פלעצער פון 1 זל. שבת און זונטאג פון 12 ביז 3 זײגער זענען אלע פלעצער צו 50 גר. און 1 זל.

אונגעװעהנליכע פערװײלונג אין דער סילװעסטער-נאכט

פעראײניגט מיט׳ן זאל פילהארמאניע װי אויך מיט׳ן קינא-טעאטער „Splendid"

גרויסער פערשידענארטיגער פראגראם!

װעט קינסטלעריש אויסגעפיהרט װערען אין רעסטאראן, נײעסט אפהענגיג פון פראגראם אין „Splendid" אונטער דער לײטונג פון לאדוער ליבלינג פון א פערגרעסערטען ארקעסטער אונטער דער לײטונג פון בעװ. װירטואז

p. NAO LESZEGO קאנצערט Henio Domański

ספעציעלע סילװעסטער-מענו׳ס. װי אויך א רײכער אויסװאהל פון פערשידענע אין- און אויסלענדישע געטרענקע

אונגעװעהנליכעס אין לאדז!!! רעסטאראן

OAZA

20 נארוטאװיטשא 20

דער בופעט איז בעת׳ן מאסקן-באל אין פילהארמאניע אונטער דער לײטונג פון רעסטאראן-בעזיצער „Oaza". בעשטעלונגען אויף די איבערגעבליבענע טישלעך נעמט אן די רעסטאראן-קאנצלארײ „Oaza".

װילט איהר זיך געפאהרלאז בעפרײען פון גיכט,

רעװמאטיזם,

העקסענשוס און אישיאס?

רעװמאטיזם איז א שרעקליכע װײט פערצװײגטע קראנקהײט, זי שוינט נישט ארעם און רײך, זי געפינט איהרע קרבנות אויף די בוידעם-שטיבלעך און פאלאצען. די לײדען פון דער דאזיגער קראנקהײט קומען אין פערשידענע פארמען און אפטמאל טרעפט, אז די אדער יענע קראנקהײט, װעלכע מ׳רופט אן מיט א גאנץ אנדערען נאמען, איז פאקטיש אויך נישט עפיס אנדערש, װי רעװמאטיזם.

אמאל איז עס שמערצען אין די גלידער און געלענקען, אמאל װידער געשװילעכץ אויף די גלידער, פערקריפעלט הענד און פיס, א צוקען, א שטעכען, א רײסעניש אין די פערשידענע קערפער-טײלען און אפילו אויגען-שװאכקײט, איז אויך א זיכער אפטער רעזולטאט פון רעװמאטיזם און גיכטישע לײדען. און פונקט אזוי װי ס׳איז פערשידענארטיג דאס בילד פון דער קראנקהײט, אזוי פילזײטיג זענען אויך די מעגליכע און אונמעגליכע הײל מיטלען, מעדיקאמענטען, תרופות און זאלבען, װאס װערען רעקאמענדירט פאר די לײדענדע מענשהײט. אבער דער רוב פון די דאזיגע מיטלען איז נישט אימשטאנד צו קורירען, העכסטענס ברענגען זײ נאר אויף א קורצע צײט א לינדערונג.

װאס מיר עמפפעהלען אײך, איז אן׳אונשעדליכע ברונעם-טרינק-קור, װעלכע

האט שוין פיל לײדענדע געהאלפען!

אונזער קור איז אויסגעצײכענט און װירקט זעהר שנעל, אויך אין די פאלען פון א

פעראלטערטען כראנישען צושטאנד.

כדי צו געװינען א װײטערען קרײז פון אנהענגער, האבען מיר בעשלאסען, יעדען, װער עס װעט אונז נאר שרײבען, א זעהר אינטערעסאנטע בעלעהרענד ברונעם-העפט

פולקאם גראטיס צו שיקען!

װער עס לײדט אלזא אויף די שמערצען, װער עס װיל זיך אויף א שנעלען אופן בעפרײען גרינדליך און געפאהרלאז פון די לײדען, דער זאל נעהמען די פעדער און הײנט נאך שרײבען!

AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf. Bruchsalerstr. 5. Abt. 43

"עטװעדע יודישע פאמ׳לי: מוז אבאנירען אויפ׳ן יאהר 1929 דעם אײנציגען יודישען זשורנאל

פאר היגיענע און מעדיצין

„פאלקס-געזונט"

7-טער יאהרגאנג). אויסגאבע „טאז"–„אזע", רעד. ד״ר צמח שאבאד (װילנע)

פרײז: א יאהר – 6 גילדען; א ½ יאהר – 3 גילדען; א ¼ יאהר–1.50 גילדען.

אדרעס: „פאלקס-געזונט", װילנע, פאסט-קעסטעל 69, פ. ק. א. 80.604

טיכטיגע און רעיעלע אגענטען װערען געפאדערט איבעראל!

אין יאהר 1929 װעלען זיך דרוקען א רײה װיכטיגע ארטיקלען װעגען פלעגע און ערציהונג פון קינדער, װעגען היגיענע פון דער פרוי, װעגען פראגען פון געשלעכטס-לעבען א. א.

װיכטיגע פרעמיעס! עצות אומזיסט! װיכטיגע פרעמיעס!

פרײז 2 זל. שנעל און רעיעל! פרײז 2 זל.

רעכטס-קאנסולטענטען-ביורא

„PORADA"-„פאראדא"

10 פיעטריקאװער 10

אונטער דער לײטונג פון א לאנגיעהריגען און רוטינירטען געריכטס-סעקרעטאר. שרײבט אלערלײ ביטעס און אפעלאציעס, קלאװזולעס אין זאבעז-פיעטשעניעס. אינפארמירט און שרײבט אין אלערלײ מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפראכען.

אויסקויפען פון פאטענטען. אויסקויפען פון פאטענטען.

א שותף צו א גוט אײנגעפיהרט געשעפט, כדי דאס געשעפט נאך צו פערגרעסערען, מיט א קאפיטאל פון 3–5 טױזענד זלאטיס װערט געזוכט צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע.

לעקציעס

פון עספעראנטא, פויליש, ענגליש, פראנצויזיש

5 זל. מאנאטליך

בײ לוקסענבורג

קאמיענגא 18

פון 2–4 און 8 10 אװ.

א לעהר-יונגעל

באלד געצאהלט װערט געברויכט בײם טאמבארידער מאהאנע.

קילינסקיעגא 64.

קאליגראף

ל. בערמאן!

(דער יונגער) װאוינט אויף זאװאדזקא 19. 1-טער שטאק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרײבען

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זניערסקא 17 טעל. 16-53.

ד״ר רשקאװסקי	נאז האלז, אויערן קר.	10—11 5—6 7—8
ד״ר רױזענער	הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—6
ד״ר גאלדשטײן	אויגען-קראנקהײטען	1—2 7—8
ד״ר יוסמאן	נערװען קראנקהײטען	12—2
ד״ר ראזענצװײג	קינדער-קראנקהײטען	10—12 4—5
ד״ר [illegible]	פרויען און געבורטס-הילף	11½–1 5—6
ד״ר קאנטאר	[illegible]	4–5 [illegible] 1—2
ד״ר װײנבערג	אינ. הארץ, לונגען-קר.	11–1 5½—7
ד״ר [illegible]	רענטגען	10—12 4—6
א. [illegible]	צײן-ארצט	3—7
ג. [illegible]	צײן-ארצט	9—2

[illegible]

א רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז [illegible] אפען [illegible] הײזער אין דער שטאט.

ערצטליך-קאסמעטיש. גאבינעט

[illegible] ד. מארקוס [illegible] פון 5–7 [illegible]

שפארט-געלד!

קויפט

שירמס, שטעקענס

נור אין דער װערקשטעל פון

ס. פײגענבוים, נארוטאװיטשא 19

װײל איהר קענט דארט קויפען מיט 25% בילינגער װי איבעראל.

אכטונג! עס װערען אנגענומען אלערלײ רעפעראטורען און דעקונג.

Dr. Z. Rakowski

[illegible]

קאסטשאנגער 9. טעלעפאן 27-61

[illegible]

קירזשנער

– און –

דאמען שנײדער װערקשטעל

מ. ברײטשטײן

זגערזשער 24

עס װערען אנגענומען בעשטעלונגען פון אײגענע און אנפערטרויטע סחורות. צוגענגליכע פרײזען בעסטע בעדינגונגען

טליתים-פאבריק

אויסארבײטונג פון װאלענע, האלב-װאלענע, זײדענע טליתים כמו טערקישע, װי אויך טליתים-קטנים, הורס [illegible] מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניער און ציצית, צו בעקומען בילינגער װי איבעראל

נײ א. ח. ציטרינאװסקי, קאמיענגא 1.

אין 2. טויער, פארטער. קומט און איבערצײגט אײך! בעמ.: ס׳װערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום װאשען.

אנאנסען-פרײז [illegible]

[illegible]

Za Wydewnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.

Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.